31 Jaar — N. 173 Prijs per nummer : voor België 3 centiemen, voor den vreemde 5 centiemen Telefoon : Redactie 247 - Administratie 2345 Woensdag 23 JUNI 1915

Drukster-Uitgeefster
Sam: Maatschappij HET LICHT
bestuurder:
P. DE VISCH. Ledeberg-Gent

.. REDACTIE ..
ADMINISTRATIE
HOOGPOORT. 29, GENT

VOORUIT

Orgaan der Belgische Werkliedenpartij. — Verschijnende alle dagen.

ABONNEMENTSPRIJS
BELGIE
Drie maanden. . . . . fr. 3.25
Zes maanden . . . . . fr. 6.50
Een jaar . . . . . fr. 12.50
Men abonneert zich op alle postbureelen
DEN VREEMDE
Drie maanden (dagelijks verzonden). . . . . fr. 6.75

Nationalisme of Socialisme?

De jarenlange, nauwkeurige navorschingen van talrijke beroemde geleerden, Lyell, Darwin, Häckel, Morgan en nog vele anderen, hebben ons de zekerheid gebracht dat het menschdom vóór honderdduizende jaren in dierlijken staat verkeerende, langzaam door aanpassing, teeltkeus, maar bovenal door onderlinge aaneensluiting geworden is wat het nu is.

Niet de natuurlijke wapens hebbende, als het hun omringende dierenrijk, zagen zij reeds in den oertijd, dat slechts nauwe aaneensluiting der enkele individuen hen van ondergang kon redden. Zulks vormde de menschenkudden, de stammen.

Natuurlijk sloten diegenen zich het eerst te samen, die in eenzelfde streek de jacht en vischvangst (het oerbedrijf) uitoefenden of in andere deelen der aarde, zooals Indië, landbouw en veeteelt. Dit schiep weder eene gemeenschappelijke band van gewoonten, van spraak en van verweer 't zij tegen natuurkrachten of naburige stammen. Dat was de aanvang der natie.

Ware er nu eene wijze Voorzienigheid geweest, zooals de theoloogen ons willen wijs maken, dan ware die volkenvorming in de schoonste eendracht voor zich gegaan en reeds voor duizende jaren zou de heele wereld één enkele vredige federatie zijn geweest.

Maar de onverbiddelijke natuur en de wet der oorzaken en gevolgen bepalen het menschen- en volkenlot.

De strijd om het **bezit** begon, en daarmede de verheffing der sterksten tot opperhoofden, der sluwsten tot priesters (tooveraars of medicijnmannen) en de zwakkere stammen tot slaven der sterken.

Van dien tijd af kunnen wij de geschiedboeken reeds naslaan en zien hoe de volken zich gevormd hebben. Uit hoeveel heterogeene (ongelijksoortige) bestanddeelen bestonden niet de groote naties der Oudheid? De Babyloniërs, de Assyriërs, Grieken, Romeinen enz. En de volken, een speelbal in de handen der koningen en priestercaste, verscheurden zich steeds onderling en vermengden zich onderling, naar dat het den machtigen beliefde.

Toen reeds werden de onnatuurlijke naties gevormd waarvan het groote Romeinsche Rijk een voorbeeld was.

Nog erger werd het volkenmengsel vooral in Europa, tijdens de zoogenaamde groote volksverhuizing die plaats had van de 4e tot de 6e eeuw van onze jaartelling. Germaansche en Noorsche stammen overstroomden het Westen en Zuiden van Europa, terwijl Slavische stammen het Oosten tot woonplaatsen kozen. De Gothen veroverden Italië en Spanje. later kwam daar de Vandalen en Sueven zich vestigen.

Gallië werd in bezit genomen door de stammen der Franken en Bourgonden. De Angel-Saksen verdrongen de Britten uit hun rijk. Spanje werd in 711 door de Arabieren veroverd, die er honderde jaren in verbleven.

Later kwamen de Noormannen, welke zich in verschillende streken neerzetten, de Angel-Saksen werden door de Franschen onder Willem de Veroveraar in 1100 totaal als natie ten onder gebracht. Onuitputtelijk is de geschiedenis der volken-verovering en volkenvermenging, zoodat er geen oorspronkelijke natie meer in Europa is.

Eene natie is dus doodeenvoudig eene min of meer groote hoop menschen die door oorlog, verovering of de gril van vorsten en staatslieden in eene zekere beperkte streek moeten leven en aan een of andere vorst en staatslieden moeten gehoorzamen, op hunne wenken goed en bloed moeten offeren om andere toevallige naties te veroveren en hunne oorspronkelijke stamgenooten ad patres te zenden.

Napeleon I stichtte koningrijken uit autoritairen wil ; na hem heeft men er een demokratischer tintje aangegeven en de volken op Europeesche congressen verdeeld. Dat stuk hieraan en dat stuk daaraf, en de bewoners krijgen dan een koning of prins en een gekleurde vlag en de duivel zal je halen als ge je vaderland niet bemint! Zoo was het vroeger en zoo is het nu nog. Op geschiedkundige en ethnologische (volkenkundige) gronden is het **Nationalisme** niet te verdedigen. Indien in alle landen de kinderen in de scholen **onvervalschte** geschiedenis geleerd werd, dan zou er zooveel stomme nationaaltrots en chauvinisme niet zijn. Een typisch voorbeeld geeft ons daarvan **Japan**. Sedert honderde jaren wordt daar in de scholen den kinderen ingeprent dat **hun** land het schoonste, rijkste, beste land ter wereld is ; de overigen zijn barbaren.

De Mikado (Keizer van Japan) is de vertegenwoordiger Gods op aarde, voor hem en het vaderland te sterven is de hoogste eer en het grootste geluk. Ook met vrouw en kinderen in de moordende fabrieken te werken, 13 à 14 uren daags tegen 1 frank (!!!) per dag is eene vaderlandslievend daad. Wie tegen dat alles mort, is een vervloekt socialist en wordt van rechtswegen in het gevang gestoken of opgehangen. Het resultaat is natuurlijk militarisme à outrance en willig kapitaals-slaven-vee.

In alle landen zijn dan ook de « **Nationalisten** » hanlangers der reaktie en de verwoedste vijanden van het socialisme.

* * *

Ubi bene ibi patria : « waar het u goed gaat daär is uw vaderland! » was eene kernspreuk der oude Romeinen.

En daarin ligt het ware nationaliteitsgevoel.

Als ik in een land woon, waar ik of mijne ouders **niet** geboren zijn, maar waar ik voor noeste arbeid een fatsoenlijk loon win, waar demokratische wetten mij de vrijheid geven mij met mijne kameraden politiek en economisch te verbinden, waar vrijheid van woord en pers heerscht, waar het onderwijs zoodanig is dat mijne kinderen kans hebben in hoogere beschaving op te klimmen, waar de arbeid door zijne stem medezeggingschap krijgt in gemeente en staat — dat is, niet mijn vader- of moederland, maar mijn home-land, mijne Heimath, mijn **heemland,** dat ik lief krijg, dat ik tegen aanvallen mee zal verdedigen, ik of mijne kinderen.

In zoo 'n geval is ook de strengste sociaal-demokraat nationaal gezind.

Maar heeft het toeval der geboorte mij in een land gezet, autokratisch geregeerd, een veil beamtendom de knoet zwaaiend, iedere vrijheids-opwelling smorend, het volk geestelijk en lichamelijk geknecht, dan kan ik voor den duivel geen vonkje vaderlandsliefde gevoelen en zal hoe eer hoe liever het vaderlandsche stof van mijne voeten schudden, als het mij ten minste niet mogelijk blijkt met gelijkgezinden eene radikale verandering te bewerkstelligen.

Natuurlijk is meer het gevoel van vaderlandsliefde te begrijpen bij de bezittende klasse, wier ouders hun kasteelen met uitgestrekte gronden, of dozijnen stadshuizen of floreerende fabrieken en handelshuizen nagelaten hebben. Maar het zonderlingste is (een verschijnsel en klacht in alle landen) dat die rijke menschen meestal hunne kapitalen in **buitenlandsche waardon** aanleggen, staats- of industrieele beurs-waarden, en voor de binnenlandsche industrie en landbouwverbetering weinig of niets over hebben.

En wat hun patriotisme betreft, moeten wij er helaas nog op wijzen op de ergerlijke laffe vlucht van zooveel rijke bezitters uit België?

Hoe de heerschende klasse er over denkt, leert ons de cynisch-openhertige uitlating van een Italiaansch burgerblad: het « Giornale d'Italia » van 5 Juni :

« Wel was er een motief om oorlog te voeren, daar die gelegenheid geeft om de irredente (onverloste) landen bij het vaderland te voegen en zekere grenzen te verkrijgen. Maar het voornaamste motief is : 1° In Italië de militaire geest te scheppen en te verbreeden ; 2° een **nationaal gevoel,** tothiertoe zwak en ontbrekend in Italië, te scheppen en te onderhouden door veel bloed te vergieten in een groote oorlog. »

Commentaar daarop dunkt ons overbodig.

* * *

De strijd der Sociaal-Demokratie is tegen de kapitalistische maatschappelijke orde en daar die internationaal (in alle landen gelijk) is, moet ook de Sociaal-demokratie **internationaal** zijn, of zij beteekent niets.

Maar is de arbeidersbeweging **internationaal,** d.w.z. tusschen — wederzijdsch-landsch, daarom is zij niet **antinationaal,** zooals onze tegenstanders het zoo gaarne uitleggen. Verwerpt zij ook het opgeschroefde, kunstmatig in het belang der heerschers aangeleerde en opgewekte patriotisme à la Japan, zij erkent de **berechtiging der** verschillende naties zich zelve te blijven, zoolang het uit vrije volkswil is.

Daar de Sociaal-demokratie zeer goed weet dat de verandering der kapitalistische productie in eene socialistische gemeenschappelijke, voor een enkel land alle politiek en economisch bestand zou missen, moet zij **internationaal** zijn, daar de taak om den Arbeid te bevrijden op de schouders der arbeiders **aller besohaafde landen** berust.

Maar hare pogingen daartoe, de sterking en verheffing der arbeidende klasse om in staat te zijn die grootsche taak te ondernemen, dus : verbetering der levensvoorwaarden, sociale voorzorg, politieke ontvoogding komt toch in eerste linie aan de arbeiders van hun **eigen land** ten goede en zij is in dien zin dus ook **nationaal,** vrij wat **patriotischer** als de kapitalisten en reaktionairen van alle kleur, die hen in die taak bemoeilijken en bestrijden.

En daar wij weten dat oorlog die internationale broederbanden, tot groot genoegen der heerschende klasse, breekt, is en moet zijn
de internationale Sociaal-demokratie de eerste en doeltreffende bevorderaarster van de Wereld-vrede.

Mz.

Een welverdiende kaakslag aan speculateurs!

Er is verbod op den toekomenden oogst te speculeeren.

Bravo! Bravissimo!

Het is geweten dat ons België nog niet voor den helft graan genoeg teelt, welk noodig is voor zijn verbruik.

Ziehier eenige wetenswaardige cijfers daarover: In 1909 heeft, volgens officieele documenten, de oogst in België opgebracht: 397.413.000 kgr. tarwe en 588.138.800 kgr. rogge, zij 985.581.800 kgr. tarwe en rogge samen of nagenoeg 130 kgr. per persoon.

Maar hoeveel van dit graan wordt er niet als veevoeder gebruikt of in allerhande nijverheden gebezigd!

De waarde van dit geteelde graan bedroeg nagenoeg 150 à 200 millioen franken.

En weet ge voor hoeveel granen van allerlei soort en in België ingevoerd werd in 1910? Voor 610.353.000 fr.!!!

Daar die invoer — ter uitzondering der zendingen van het Amerikaansch Hulpcomiteit — totaal opgehouden heeft uit oorzake van den oorlog, zal er voorzeker binnen eenige maanden een groot gebrek aan graan zijn en zouden de prijzen, ingevolge de wet van vraag en aanbod, fabelachtig hoog zijn indien de overheid geene **maatregelen nam.**

Oneerlijke personen speculeerden reeds op dien mangel aan graan en niet min oneerlijke boeren hadden reeds hun ganschen graanoogst aan zeer hooge prijzen op voorhand verkocht.

Onder zedelijk, evenals onder vaderlandsch, menschlievend en economisch opzicht was dat zeer te betreuren en dergelijke personen moest men niet alleen met den vinger wijzen maar ze brandmerken, om ze als onmenschen aan de verachting van het nageslacht over te leveren.

En dat men niet kome zeggen dat wij verzinnen.

Men kan zich geen gedacht vormen wat al ellendige middelen tegenwoordig door sommigen in het werk worden gesteld om geld, veel geld te winnen en zich door den oorlog «binnen te boeren».

Ziehier een staaltje:

Verscheidene landbouwers uit de streek van Oudenaerde hadden hun tarwegraan tusschen vier muren ingemetst om ze te vrijwaren voor de troepenopvorderingen alsook voor de... hongerige dieven.

Deze week hebben wij bij een boer verschillige karren graan zien opladen en wegvoeren en intusschen zijn er arme huisgezinnen waar de kindorkens soms dagen lang te vergeefs een boterham aan hunne moeder afsmeeken.

Bij een anderen boer was het graan in een al te vochtige plaats verdoken en toen men vóór eenige dagen den versterkingsmuur van de tarwevesting openbrak was het graan gekiemd en een voet lang opgeschoten!

Is dat niet schandalig?

Deze feiten bewijzen dat het niet voldoende zal wezen de speculatie op den toekomenden oogst te beletten maar dat er andere doeltreffende middelen moeten gebruikt worden om de opbrengst ter beschikking der algemeenheid te stellen.

Iets over de Sahara

Aan den heer Gautier, den vermaarden natuurvorscher die een menschenleven geofferd heeft aan het onderzoek over de zandwoestijn, hebben wij de toelating gevraagd om dit een en ander te mogen meedeelen uit zijn laatste verslag:

Het is thans ontegensprekelijk bewezen dat op het einde van het quaternair tijdperk de Sahara over het algemeen en de Touat in het bijzonder eene uitgestrekte, vruchtbare steppenstreek waren, die regelmatig besproeid en besp eld werden door breede en diepe oueds met regelmatigen stroom.

Het is voor ons even klaar bewezen dat het tijdperk, waarin de opdroging der streek aangevangen en voltrokken is, niet zoo verre achter ons ligt, als veel geleerden vermoed hebben, en dit is vooral waar voor wat den oued Massaoued betreft.

Voor twintig jaren kwam de overstrooming van den Massaoued nog voor den Touat en juist negentien jaren geleden heeft de geleerde en vertrouwbare heer Nieger vastgesteld dat de massaouedvloed voor Tessaout verscheidene boomen ontworteld en tien huizen doen instorten heeft.

Welnu, de zware massaouedstroom van het jaar 1910 is niet verder meer gekomen dan tot voor de vlakte van Ioum-el-Kheneg, en sedert is de streek van Haci-Reze-Gallah, het is te zeggen de streek langs den Massaoued zelf, loopend over de heele breedte van den Neder-Touat, nog heelemaal van aanzien veranderd.

In deze zoo korte spanne tijds heeft men het leven in deze streek zoo goed als heelemaal zien uitdooven en de groene weiden hebben er plaats gemaakt voor paleizen der Schoone-uit-het-Bosch.

Officieel hebben wij in deze streek doen bestatigen wat al bewijzen van het menschelijk leven er aangetroffen zijn. Men ziet er nog langs alle kanten prachtige waterputten met hunne gebeeldhouwde randsteenen. Deze putten bevatten zelfs nog allen water, maar het is bitterzout geworden en het stinkt.

Als men den kostelijken bouw van deze putten nagaat ziet men spoedig dat zij zeer diep in den grond moeten zitten en dat het steeds veel tijd en geld moet gekost hebben om ze van diepte te houden.

Men mag ook gerust aannemen dat het water tot voor vier eeuwen eene aanzienlijke rol gespeeld heeft rond de steden Tiourin en Adrar. De ouderlingen dezer streken vertellen dat er vroeger veel ksours op heuvels stonden, daar de joden — het is ook bewezen dat er zeer sterke jodenkolóniën in deze streken gewoond hebben, — nogal van de overstroomingen moeten te lijden gehad hebben.

In den Touat vertelt men legenden volgens dewelke de bijzonderste ksours bij middel van waterwegen of kanalen onderling met elkander verbonden waren om het vervoer te vergemakkelijken.

Een voorname inboorling van Tamentit is in het bezit van een brief die door een handelaar aan zijne familie geschreven is om haar te verwittigen dat de schepen, die van Tamantit naar Timodanine gezonden waren met levenmiddelen, nog niet in het zicht waren.

Op een stadhuis hebben wij een zorgvuldig bewaard document gezien waaruit duidelijk bleek dat in het jaar 1371 een sterk vlociende oued van Tamentine naar Timodanine en verder liep.

Gauthier meent ook te kunnen bewijzen dat er weinig of niets veranderd is aan de luchtgesteldheid der Saharastreken. De uitdrooging der Saharaoueds zijn dus alleen toe te schrijven aan werktuigelijke, bewegende machten, aan de gedurig toenemende ophooping der zandmassas die tusschen El-Golea en Tindoul den waterweg naar het Zuiden afgesneden hebben.

De Saharawoestijn weer vruchtbaar maken, dat is een stoutmoedig, een « droombeeldig » plan, waaraan reeds heel wat menschelijk zoeken en denken is geofferd, en met andere geleerden durft Gautier nu besluiten dat het niet meer zoo zeer als eene onmogelijkheid moet beschouwd worden.

Europeesche Oorlog

In West-Vlaanderen en in 't Noorden van Frankrijk

Officieele telegrammen :

Uit Duitsche bron

Groot Hoofdkwartier 21 Juni 1915.

Westelijk oorlogsterrein.

Tegen het front noordelijk Arras beperkte zich de vijand hoofdzakelijk bij artillerievuur. Slechts ten noorden van Souchez volgde een infanterieaanval, die door ons afgeslagen werd. Westelijk van Soissons mislukte een eenige nachtelijke Fransche aanval tegen onze stellingen westelijk van Moulins-sous-Touvent.

Aan den westrand der Argonnen gingen wij tot den aanval over. Wurtembergsche en Noordduitsche landweer bestormden op twee kilometers frontbreedte meerdere achter elkander liggende verdedigingslinies en brachten de Franschen bij hunne vergeefsche tegenaanvallen de zwaarste verliezen toe. De buit van deze strijd bedraagt aan gevangenen 6 officieren en 623 man, evenals drie machiengeweren en drie mijnenwerpers.

Op de Maashoogten richtten de Franschen tegen onze stellingen aan de Grande Tranchée westelijk van Les Eparges 's avonds vijf sterke aanvallen, die westelijk van den steenweg in ons vuur afbraken. Oostelijk van den steenweg drong de vijand ten deele in onze stelling, hij is ten deele reeds weer verjaagd. 70 gevangenen bleven in onze handen.

Oostelijk van Lunéville namen wij onze over Grondezon vooruitgeschoven voorposten voor overweldigende krachten op de hoofdstelling noordoostelijk van de plaats terug.

In de Vogezen werden vijandelijke aanvallen in het Fechtdal en zuidelijk bloedig afgeslagen.

's Nachts ruimden wij ter vermijding van onnoodige verliezen planmatig de plaats Metzeral, die door de Fransche artillerie tot puin geschoten is.

Oostelijk oorlogsterrein.

In de streek noordwestelijk van Schaulen en oostelijk van de boven Dubissa mislukten meerdere, ten deele door sterke krachten uitgevoerde Russische aanvallen.

Zuidoostelijk oorlogsterrein.

De legers van generaaloverste von Mackensen strijden om Lemberg en Zolkiew; Rawa-Ruska werd de vijand gisteren door Duitsche troepen aangevallen en verdreven.

Op 19 en 20 Juni werden op de slagvelden tusschen Janow en noordelijk van Magierow rond 9500 Russen gevangen genomen, 8 kanonnen en 26 machiengeweren buit gemaakt.

Opperste Legerbestuur.

Uit Fransche bron

PARIJS, 19-6-15. (Havas). Officieele mededeeling van heden middag 3 uur:

In den sector ten Noorden van Atrecht is de dag gekenmerkt geweest door een hevig artillerie-duel. Het front werd niet gewijzigd. De Franschen behouden het gewonnen terrein.

In Elzas hebben de Franschen de veroverde stelling op 17 dezer in orde gebracht en nieuwe vorderingen gemaakt.

De fransche patrouilles hebben aan het eind van den dag de randen van het dorp Metzeral bereikt.

Aan het overige front niets van beteekenis.

PARIJS, 20 Juni. (Havas.) Officieele mededeelingen van gister avond elf uur:

Ten Noorden van Atrecht hebben wij de laagte van Buval bezet, die de vijand sedert 9 Juni hardnekkig verdedigde.

Wij namen verscheidene loopgraven aan de hellingen ten Oosten van Lorette, in de richting van Souchez.

Een Duitsch bataljon heeft Vrijdagnacht een kleinen post te Emberménil (ten N.O. van Lunéville) vermeesterd, maar een tegenaanval stelde ons vandaag weer in het bezit van de geheele stelling.

Wij beschoten het station van Münster en hebben Metzeral volkomen ingesloten.

W T B. — PARIJS, 21-6-15: In 't gebied ten Noorden van Arras zijn wij meester van 't Buvalterrein. Wij deden een aanval ten O. van Souchez en rukten een km. vooruit. De artilleriestrijd wordt heviger om hevig. Ten W. der Argonnen sloegen wij een vijandelijke aanval af.

Uit Engelsche bron

LONDEN, 19 Juni. (Reuter.) Mededeeling van generaal French:

Ten Noorden van Hooge bezetten wij 250 yards Duitsche loopgraven.

Wij lieten ten Noorden van Armentières verscheidene mijnen springen en veroorzaakten daardoor een deel van de vijandelijke loopgraven.

Onze vliegers bombardeerden la Bassée,

* * *

De oorlog tusschen Italië en Oostenrijk-Hongarije

Het Zuidelijke oorlogsterrein

Uit Oostenrijksche bron

W. T. B. WEENEN, 21-6-15 : In den nacht van 20 Juni sloegen onze troepen bij Plava weder twee Italiaansche aanvallen af. Hier verscheen een officier met een wit vaandel en een hoornblazer voor onze stelling om namens zijnen brigadekommandant een verzoek te doen. Daar de officier en de hoornblazer niet in 't bezit waren met een geschreven volmacht als parlementair, werden zij aangehouden en krijgsgevangenen gemaakt.

In 't gebied ten noordwesten van Krn werd de vijand uit eene stelling geworpen, waarbij zich afdeelingen van het Debrecziner Honved-infanterie-regiment bijzonder onderscheidden. Onze zware artillerie ondersteunde met goed gevolg den strijd in het gebergte.

Aan de Karinthier grens viel de vijand vergeefs aan in het gebied ten oosten van Plocken.

In 't Tiroler grensgebied heeft zich niets bijzonders voorgedaan.

Het vuur der Italiaansche zware artillerie tegen onze stellingen is zonder uitwerksel.

Wij wierpen bommen op de statiën van Bari en Brindisi.

Op 14 Juni werden de tank- en havenplaatsen van Monopoli door eene torpedoboot beschoten.

Uit Italiaansche bron

ROME, 19 Juni. (Reuter.) Officieele mededeeling : Donderdag en in den nacht van Donderdag op Vrijdag heeft de vijand onze vooruitgeschoven stellingen in Tirol-Trentino en Cadore met zijn geschut beschoten en aangevallen. Hij werd teruggeslagen en het vuur werd beantwoord.

Aan de Isonzo neemt de strijd rondom Plava grooter afmetingen aan.

Donderdag nacht heeft een luchtschip van de marine het station van Divaca (ten Oosten van Triëst) vernield. Luchtvaartuigen hebben bommen geworpen op de stellingen van de Monte Santo en de stellingen tegenover Gradisca en het station Ovcadroga aan de spoorweg van Gorizia (Görz) naar Dornberg ernstig beschadigd. Zij keerden onbeschadigd terug.

ROME, 20 Juni. (Reuter.) Officieele mededeeling :

In Carnia (Karinthië) zijn nieuwe aanvallen van den vijand tegen Freikofel en Val Degna alle afgeslagen.

Het gevecht om vermeestering van de hoogten op den linker oever van de Isonzo, die het dorp Plava beheerschen, duurde twee dagen en een nacht. De vijand, die met zware kanonnen sterk verschanst was, bood hardnekkig verzet. De vijand deed met versche troepen herhaalde tegenaanvallen. Onze verliezen waren ernstig, maar de bereikte resultaten zijn belangrijk.

W. T. B. ROME, 21-6-15 : Regen en mist verhinderden de krijgsverrichtingen in het gebergte van het krijgstooneel. Toch was het mogelijk in het gebied van Krn onze stellingen te versterken.

Van de Isonzo wierpen wij twee tegenaanvallen af.

* * *

Aan de Russisch-Poolsche-Galicische grens

Uit Oostenrijksche bron

W. T. B. — WEENEN, 21-6-15 : De verbondene troepen zijn gedurende de vervolging tot voor Zolkrew bij Lemberg en ten Z. dezer stad tot aan den Sreczerzee-Bach doorgedrongen. De in deze linie liggende Russische troepen werden overal aangevallen. Bij Mikolejow en Zydacsow houdt de vijand zich aan den Dniester. Troepen van het leger Pflanzer-Baltin voegen hevige aanvallen der Russen ten Z. W. van Potoksloty, bij Zaleczyki en in 't Bessarabisch grensgebied terug. Ten N. O. is de toestand onveranderd.

Uit Russische bron

PETROGRADE, 19 Juni. (Pet. Tel.-Ag.) Mededeeling van den grooten generalen staf :

In de streek van Mouravievo en Szwale en aan de Doebissa is door de gevechten van Donderdag geen belangrijke verandering ingetreden.

In den avond van denzelfden dag is aan de Bzura en de Rawka van Kozlof en Biecoupi tot Koliachidloskaia een artilleriegevecht begonnen. Bij Humin heeft de vijand over een breedte van 6 wersten een wolk van verstikkende gassen ontwikkeld.

Aan den rechteroever van de San trokken onze troepen zich al vechtende over de Tanew en achter de linie van de meren van Grodek terug.

Tusschen de Pruth en den Dnjestr is de vijand, die over de grens was getrokken, op Oostenrijksch grondgebied teruggeworpen.

PETROGRAD, 20 Juni. (P. T. A.) De strijd bij Lubaczow bereikte ten naaste bij zijn toppunt, toen de Duitschers erin slaagden het front ten Westen van de stad Lubaczow in te drukken en snel in noordelijke richting begonnen op te rukken naar het dorp Futory. Onze infanterie, die vier dagen achtereen in het hevigste gevecht gewikkeld was geweest, was uitgeput.

PETROGRADE, 21-6-15 : In 't gebied van den Njemen duurt de strijd voort. Aan 't Narewfront kanonvuur bij Jedaocosch en Grudusk. Aan 't Tanewfront kleine gevechten. In de richting op Rawa Ruska en bij Grodek ging de vijand tot eene nieuwe offensieve met nieuwe troepen over.

Aan den Dniester hardnekkige strijd. De vijand ging over den Nismowstroom. Hij drong tot in Korrotz en Kosmierzen voort, maar werd door onzen krachtigen bajonettenaanval teruggeslagen en liet 't dorp Kosmierzin in onze handen.

Tusschen Proeth en Dniester hevige gevechten.

* * *

In den Kaukasus

Uit Russische bron

PETROGRADE, 19 Juni. (Pet. Tel.-Ag.) Mededeeling van den grooten generalen staf van het leger in den Kaukasus :

Op 17 Juni is in het kustgebied weer het gewone geweervuur gewisseld.

In het dal der Sevrytsjai is een poging der Turken, om tot het offensief over te gaan, door onzen tegen-aanval verijdeld.

Op de andere punten van het front geen verandering.

W. T. B. — PETROGRADE, 21-1-15 : Eene poging der Turken tegen onze troepen in de richting der kust om tot de offensieve over te gaan werd afgewezen. In de richting van Melasgirt ten W. van Aknalat had een gevecht onzer kavallerie met de Kurden plaats.

* * *

Op den Balkan

ALBANIE

ANTIVARI, 20 Juni : Het vooruitrukken der Servische troepen duurt voort. Te Elbassan en te Tirouca heeft men eene Servische burgerlijke regeering gevestigd. De Serven hebben Essad Pacha aangevallen op het oogenblik dat hij tegen de opstandelingen vocht.

De Montenegrijnen zijn te Scutari en de Grieken zijn Péra binnengerukt.

* * *

OP ZEE

Getorpedeerd

LONDEN, 19 Juni. (Reuter.) Het stoomschip « Dulcie » van tweeduizend ton is aan de kust van Suffolk getorpedeerd door een duitsche duikboot. Een man kwam om, de overige leden van de bemanning zijn gered.

In de Egeïsche Zee

Van Mytilene wordt gemeld, dat men eene groote beweging van de oorlogsschepen van de verbondenen in de Egeïsche Zee heeft opgemerkt. Duitsche vliegtuigen hebben zich boven de vloot bewogen.

Het in den grond boren van het Noorsche stoomschip « Granit »

BERLIJN, 20 Juni. (Wolff.) Tegenover de berichten in de Noorsche pers, die het in den grond boren van het Noorsche stoomschip « Granit » aan een Duitsche duikboot toeschreven en ook in andere opzichten onjuist waren, wordt van bevoegde zijde verklaard, dat de « Granit » op de reis van Götenborg gehouden en doorzocht is.

Daar de lading uit mijnhout, dus uit contrabande bestond, waren schip en lading verbeurd. Daar het voor den hulpkruiser zonder gevaar niet mogelijk was het schip naar eene Duitsche haven op te brengen, is het schip in overeenstemming met de geldende volkenrecht in den grond geboord.

In het Buitenland

In Duitschland

Het kiesrecht

Uit de «N. R. Crt.» : Dr. Wolfgang Heinze uit Karlsruhe, een politiek man van rechts, doet in de «Südd. Konf. Korr.» het voorstel, om aan alle deelnemers aan den oorlog die het kiesrecht voor den Rijksdag bezitten, een tweede stem te geven. Hij ziet daarin een waarborg voor een mannelijke politiek, die toch het ideaal boven de materie stelt.

De veldpostverzendingen

Er bestaan thans in Duitschland meer dan 7000 oorlogsschrijfkamers en pakkamers voor veldpostzendingen. Ze zijn meerendeels in scholen ondergebracht.

* * *

In Holland

Uitvoer van varkensvleesch

De minister van landbouw, nijverheid en handel heeft gezien het Kon. besluit van 18 Februari 1915 (Stbl. no. 110), houdende verbod van uitvoer van alle varkensvleesch, met ingang van 19 dezer ingetrokken art. 8 van zijn beschikking van 27 Maart jl.

Inlijving lichting 1915

In het tijdvak van 16-20 Juli a.s. zullen worden ingelijfd van de dienstplichtigen der lichting 1915, toegewezen aan het regiment genietroepen en bestemd voor opleiding tot milicien-telegrafist of -telephonist :

a. zij die niet werkzaam zijn bij de posterijen en telegraphie of bij de spoorwegmaatschappijen ;

b. zij die wél werkzaam zijn bij de onder : a) vermelde diensten, doch die voor inlijving in genoemd tijdvak met name zullen worden aangewezen.

Alleen om zeer gewichtige redenen — waaronder in dit geval ook studiebelangen kunnen worden gerekend — kan aan deze in te lijven dienstplichtigen uitstel van eerste-oefening worden verleend, indien zij daartoe alsnog ten spoedigste zelf hun verlangen bij (ongezegeld) verzoekschrift aan den minister van oorlog te kennen geven, met overlegging van een deugdelijk bewijsstuk omtrent het werkelijk bestaan van de reden der aanvrage. De dienstplichtigen zullen echter rekening moeten houden met de mogelijkheid, dat het uitstel wordt ingetrokken, zoodra de omstandigheden daartoe aanleiding mochten geven. (St.ct.)

* * *

In Frankrijk

Bij de vliegeniers

De « Matin » spreekt het onlangs uit Italiaansche bron gemelde bericht tegen, dat de bekende Fransche vliegers Brindejone en Védrines ter beschikking van het Italiaansche leger zijn gesteld. Beiden zijn op hun post in Frankrijk.

* * *

In Zwitserland

Vervoeren verzorgen van zieken

PARIJS, 19 Juni. (Havas.) Gedurende het tijdperk van het vervoer van geïnterneerde niet-strijders zijn te Genève 1896 zieken geweest, waarvan 33 in een hospitaal zijn opgenomen en 8 overleden zijn. Gedurende het tijdperk van den doortocht der uit hun land (Noord-Frankrijk) gewezen personen zijn er 4110 zieken geweest, waarvan er 20 in een hospitaal zijn opgenomen en 8 overleden zijn.

De Nationale Raad

BERNE, 20 Juni : De Nationale Raad is verdaagd tot 20 September aanstaande.

* * *

In Engeland

Gewonden

Luitenant Herbert Asquith, een zoon van den eerste-minister is licht gewond door een granaatscherf, die verscheidene tanden stuk sloeg en zijn lippen verwondde.

Eenige weken geleden is ook luitenant Arthur Asquith, een andere zoon van den minister, in het been gewond. Hij maakt het goed en zal spoedig zijn dienst aan de Dardanellen hervatten.

* * *

In Italië

Het Vaticaan

BERLIJN, 19 Juni. (Wolff.) De « Secolo » van Milaan bespreekt den politieken toestand van de geestelijkheid te Rome. De gestichten en de overheid van het Vaticaan moeten eene strenge neutraliteit handhaven. De clerus van het diocees Rome, welks bisschop de paus is, is niet tot onzijdigheid verplicht.

De « Secolo » klaagt er over, dat in het vicariaat van den Romeinschen clerus, naast patriotische stroomingen, zich ook anti-Italiaansche hebben voorgedaan.

* * *

In Spanje

Gebrek aan kolen

Spanje was bij gebrek aan brandstof voor de nijverheid bedreigd geworden. Dit is nu gelukkig kunnen verwijderd worden dank aan belangrijke hoeveelheden kolen die in Amerika besteld zijn.

* * *

In Rusland

In den Doema

BERLIJN, 19 Juni. (Korr. Norden.) Aan de « Berliner Ztg. am Mittag » wordt uit Weenen gemeld, dat in de vergadering van leiders van alle doema-groepen in het doemagebouw, onder voorzitterschap van den doema-president Rodsjanko, eenparig op een vervroegde bijeenroeping van het parlement is aangedrongen.

Bij die gelegenheid stelde prins Mansyrel voor, dat de rijksdoema de wenschelijkheid zal uitspreken om het kabinet naar het voorbeeld der Franschen, Engelschen en Belgen in een coalitie-kabinet te veranderen.

Dit voorstel werd door de vertegenwoordigers van alle oppositie-groepen ondersteund.

De leden van rechts verklaarden dat zij geen grondwettelijke bezwaren hadden tegen een hervorming van het tegenwoordige kabinet, doch dat zij zich verzetten tegen een ministerie dat aan het parlement verantwoordelijk is.

Rodsjanko verklaarde dat het voorstel van Mansyref wellicht in de rijksdoema in beraad zal worden genomen, doch hij hield het voor onmogelijk om het voorstel reeds nu ter kennis van de regeering te brengen. De vertegenwoordigers der groepen sloten zich bij de beschouwing van Rodsjanko aan.

* * *

In Griekenland

Nog de verkiezingen

ATHENE, 21-6-15 : De Venizelos-partij heeft 60 stemmen meerderheid bekomen in de laatste verkiezingen.

* * *

In Zweden

Uitwisseling van krijgsgevangenen

Het blad « Dagens Nyheter », van Stockholm, verneemt dat men overeengekomen is, door tusschenkomst van Zweden, voor het uitwisselen van Russische en Duitsche krijgsgevangenen die invalied zijn.

De Russen zullen langs de zee uit Duitschland verzonden worden en te Trelleborg (Zweden) landen, vanwaar de Zweedsche overheden hen tot aan de Finlandsche grens zullen verzenden.

De Duitschers zullen uit Rusland via Lulea en Ulenborg verzonden worden en door de Zweedsche overheden aan de Duitsche overheden overhandigd worden.

De vaccine tegen den Cholera

De belangrijkheid van de inenting tegen de cholera gedurende den huidigen oorlog, wordt andermaal op den voorgrond gebracht in een werk dat uitgegeven is door den Munchener hoogleeraar Kamp, die zich sedert lang met de overheerschende kwestie heeft bezig gehouden.

Uit de statistieken die door den geleerde met alle nauwkeurigheid opgemaakt zijn blijkt dat er op 10.000 personen, die zich twee maal hadden laten vaccineeren, niet meer dan 2 door de ziekte aangetast werden.

Op 10.000 personen die zich eene enkele maal hadden laten inenten telden de geneesheeren er 15, terwijl zij op hetzelfde getal van personen die niet waren ingeënt geweest, 50 zieken aantroffen.

De sterfte onder de personen die door de ziekte aangetast waren wordt door dezelfde statistieken als volgt opgegeven : Op 229 personen die gevaccineerd waren stierven er 3 of 1 %; op 1861 personen die niet gevaccineerd waren stierven er 545 of 29 %.

Deze onbetwistbare cijfers geven volgens Kamp een klaar gedacht van de gevaren, waaraan de naar het Oosten gezonden soldaten blootgesteld zijn gedurende de warme dagen.

FEUILLETON VAN «VOORUIT» (45

Jacob van Artevelde

DOOR

Hendrik Conscience

— Mijn genadige Heer wil het zoo? Welaan! rechtzinnig zal ik zijn; en mocht mijn wensch verwezenlijkt worden, dan zou uit deze plechtige samenspraak de roem mijns Vorsten en de eeuwige grootheid mijns Vaderland ontstaan!

— Ik hoop het insgelijks, hernam Lodewijk. Luister nu op hetgeen ik u zeggen ga, Opperhoofdman. — De faam uwer wijsheid is tot in verre landen doorgedrongen; zelfs heeft de Koning van Frankrijk meer dan eens in mijne tegenwoordigheid getuigd dat hij de grootste opofferingen zou doen om zulken man in zijnen raad te hebben, ofschoon gij een burger zijt, indien ik mij niet bedrieg.

Op het gelaat des Wijzen verscheen een onuitlegbare glimlach.

— Het is zonder inzicht dat ik u dit zeg, hernam de Graaf; ik wilde alleenlijk betoonen dat de machtigste Vorst van Europa zelf uwe verdiënsten weet te schatten. Wat mij betreft, ik betreur dat een man als gij door het lot aan het hoofd eener oproerige en woelzieke menigte gesteld is en zich gedwongen ziet zijn vernuft te gebruiken tegen de wettige overheid zijner Vorsten... totdat hetzelfde veranderlijke volk hem in het sluik rukke en als dolle honden hem verscheure; want is dit niet altijd het lot van de afgoden der dwaze menigte? Nu vindt gij u al zeer vereerd met het ambt van Opperhoofdman eener stad die u de belachelijke jaarwedde geeft van drie stuivers Groot in de week; maar zoudt gij uw Vaderland, uwen Vorst en u zelven niet meer voordeel kunnen toebrengen indien gij een ambt bekleeddet dat uwer waardig is; bij voorbeeld Maarschalk van Vlaanderen?

De Graaf bezag den Wijzen Man als om een antwoord uit hem te krijgen; — eene uitdrukking van diepe droefheid had Arteveldes aangezicht betrokken, en hij zag als verpletterd ten gronde.

— Denkt gij niet, Mher van Artevelde, vroeg de Graaf, dat Vlaanderen uwe benoeming tot Maarschalk met blijdschap vernemen zou? Waarom schijnt dit voorstel u te ontroeren en u pijn te doen?

— Om Gods wil, breek af met die taal, Heer Graaf, zij wondt mij tot in het bloed!

— Waarom?

— Ah, moge God hem straffen die zulke woorden in den mond van den Graaf van Vlaanderen gelegd heeft! Ik ben Vlaming en Burger van Gent; voor al het goud van Frankrijk, voor de Fransche kroon zelve zou ik dit niet vergeten!

Het moet zijn dat Lodewijk, inderdaad, rechtzinniglijk handelde, dewijl de vurige woorden des Opperhoofdmans hem eerder verwonderden dan ontstelden, en hij met volle koelheid zeide :

— Gij begrijpt mij niet, Mher van Artevelde, noch zal ik ons anders kunnen verstaan, zoo gij niet eerst mijne bedoelingen kent. Of verdenkt gij misschien mijne oprechtheid?

— In geenen deele, antwoordde Jacob met meer bedaardheid. Ik beef dat mijn genadige Heer als ridder en volgens de gedachten welke men in Frankrijk voedt het als een groot geluk voor een burger aansien moet, dat deze zijnen nederigen stand moge verlaten, om hooger te stijgen in het openbaar leven; — maar men heeft u bedrogen, heer Graaf, in Vlaanderen gaat het zoo niet. Men behoeft hier noch Ridder, noch Leenheer te zijn om zijn vaderland met eere te kunnen dienen en door de Gemeente bemind en geacht te worden, naarmate van het goede dat men voor 's lands welvaart sticht. — Ik ben bereid om ten uwen dienste te doen wat met het belang van Vlaanderen en dus met de inspraak van mijn geweten kan samenstaan; maar beloften noch eereambten kunnen mij een enkelen stap doen verdwalen buiten de baan die ik bewandelen wil. Alzoo, indien uwe pogingen geen ander mochten hebben dan om mij iets anders te maken dan een burger van Gent en een verdediger der gemeene vrijheid, o, staak dan alle overige moeite, genedige heer : zij is nutteloos.

— Ik versta niet van wat slag van volk gijlieden zijt, bemerkte de Graaf met ongeduld; men wil u goed doen, u overladen met eer en rijkdom, en gij vergramt er u over! Moet men mij dan bedriegen om in mij de begeerte te doen ontstaan uwe hooge verdiensten te erkennen en te beloonen?

— Met uw oorlof, Heer Graaf, sprak Artevelde, nooit

Gedurende de eerste maanden van den oorlog was het getal choleralijders onder de naar Duitschland gebrachte russische krijgsgevangenen zeer groot maar dank aan de inenting en de andere voorzorgsmaatregelen heeft men overal besmetting weten te voorkomen.

In Frankrijk en in Engeland heeft men met de vaccine ook overal de beste uitslagen bekomen.

IN BELGIE

De Provinciale Raden

De « Gazet van Brussel » schrijft :

« Artikel 44 van de provinciale wet van 30 April 1836, volgens hetwelk de provinciale raden met volle recht in genomen zittijd vergaderen den 1 Juli, om 10 uur des morgens, heeft dit jaar geen kracht, tenevolge het besluit der Duitsche overheid. »

* * *

Het postverkeer tusschen Nederland en België

Men meldt aan de « N. R. Crt. » :

Het Duitsche bestuur in België maakt bekend : Voortaan is het postverkeer met Nederland voor mededeelingen van persoonlijken aard alleen op briefkaarten toegelaten. Zooals vroeger werd vastgesteld, zijn voor dat verkeer toegelaten de plaatsen : Brussel, Luik en Verviers met voorsteden en omliggende, ook Antwerpen, Hasselt en Welkenraedt.

Zakelijke mededeelingen mogen onder briefvorm verzonden worden. De brieven mogen echter niet meer dan twee bladzijden van gewone grootte beslaan en moeten duidelijk geschreven zijn. Onder dezelfde voorwaarden is van 16 dezer af ook de briefwisseling voor bovengenoemde plaatsen met de in Nederland geïnterneerde soldaten of aldaar verblijvende burgers toege, staan. Van beide zijden mogen er ook postwissels gestuurd worden. De brieven voor de Belgische soldaten zijn vrijgesteld van port.

Brieven, welke aan deze voorwaarden niet voldoen, zullen niet besteld worden.

* * *

Lijst der gewonden in het Koninklijk Paleis te Brussel

Askew Sam., Borghmans Frans, Bourguignon Marcel, Baumanns Frans, Braes Jozef, Béretsé Georges, Baesens Leon, Bodeux Camille, Bogaet Achille, Bovyn Prudent, Bosmans Pierre, Brouckx Theodoor, Broeckaert Emile, Bernheim Gilbert, Bauer Edgar, Bonnert Edward, Bastelen Joseph, Bernhardt Fernand, Bayens Jan, Broquelaire Jules, Conreur Jan, Cuynen Ernest, Cocquyt Aimé, Cantineau Edmond, Caluwart Jozef, Couvreur Rudolf, Crève René, Deronchène Louis, Demets Richard, Dépoitre Leon, Deramee Georges, Detimerman Leon, Detry Ferdinand, Detaille Frans, Devrees Theodule, Duhain Jules, Desot Cyrille, Deprince Joroom, Demoor Alfons, Demol Leopold, Dejaegher René, De Pestel Basile, Degezele Albert, Denis Alfred, Devienne Jules, Declève Aimable, Dens Arm., D'Hond Georges, Devivier Frans, Delsemme Louis, Devos Leon, Dodémont Alfons, Declercq Maurice, Dhooge Camille, Devos Maurice, Delcourt Florent ; Eyndels Pierre, Englman Frans ;

François Adelin, Fermans Eugène, Francou Edward, Ferrette Eugène ;

Guilbert Henri, Gerstmans Hubert, Goosens Georges, Gilles Aristide, Grunewald Leon, Goubert Jan, Ghvselinck Leon, Goreux Florent ;

Hautfenne Juliaan, Hennuy Victor, Huart Fernand, Hauseux Jules, Hutkin Alfons, Huyck Karel, Hiernaux Paul ;

Jacobs Alois, Krekelberg Leopold, Krys Karel, Laenen Louis, Lardeau Guillaume, Lhomme Julien, Leblon Aimé, Lepoivre Oscar, Logie Louis, Lapère Alfons ;

Maes Alfons, Mignolet Fernand, Meulemans Michel, Martin Victor, Massart Louis, Meikerle Jan, Melin Jules, Meuwissen Jozef, Moonens Pieter, Motman Julien, Nobels Jan, Neyt Camille, Opsommer Louis Pissiersens Karel, Paulet Alfred, Rombouts Theofiel, Ramman Jozef, Reynders Lambert, Simonis André, Steyaert Polidoor, Somer Aristide, Schobben Jules, Schoenars Jozef, Stevens Jozef, Sweeck Jan, Scheepmans Henri, Tielemans Pieter, Tirou Leon, Tracet Yvan ;

Van Remoortere H., Van der Heyden A., Van den Bossche R., Versluys Leon, Van Nérom Arthur, Van Acker Frans, Van Camp August, Van der Meersch, Van den Eynde Leo, Van Gessel Hector, Van den Bossche E., Van Damme Remy, Van den Bussche C., Van Gelder Felix, Van Puyenbrouck C., Van Rolleghem, Van Win Florent, Vermeulen Emile, Van Remortel F., Vandevoir A., Van Hecke Felix, Van Bellinghen A., Verkind Lucien, Vandamme Frans, Van Caeneghem L., Vertommen V., Van Caeter, Van Krunkelsven, Wauters Isidoor, Weyts Jan, Wyme René.

Bezoeken in 't Koninklijk Paleis zijn tweemaal per week toegelaten : donderdag en zondag.

* * *

IN BRABANT

Te Brussel

Besmettelijke ziekten

De gemeentebestuurders onzer voorsteden nemen goede voorzorgen om de besmettelijke ziekten te voorkomen.

Alzoo wordt het onderwijzend personeel aangeraden, aan de kinderen menigvuldige wenken te geven, aangaande het verdelgen der vliegen, het drinkwater, enz.

De leerlingen der scholen maken jacht op de vliegen, want menigvuldige gesprekken zijn over deze schadelijke insekten gehouden.

Men raadt ook de ouders aan het drinkwater te laten koken, vooraleer het te gebruiken. Nu worden in alle scholen de kinren opnieuw ingeënt tegen de pokken. De stortbaden zijn overal terug geopend en kosteloos ten dienste gesteld der schooljeugd.

De prijs van 't brood

Een bericht van het Voedingskomiteit te St-Pieters-Woluwe zegt dat de bakkers het meel zullen verkrijgen, in 't vervolg, aan 54 fr. de 100 kg., en dat het brood aan 48 centiemen de kgr. dient verkocht te worden, 24 uren na dat het gebakken is.

* * *

TE GENT

De Blijde Boodschap

In de gemeenteraadszitting van maandag laatst wachtte ons eene blijde boodschap.

Onze goede vriend Coppieters deelde ons mede, dat voor de verloopen week, al de ploegen aan de darsen het vereischte minimum van 1200 kortewagens of 200 per dag gestort hebben.

En onze kameraad voegde erbij dat de ploegen die groote te korten hadden van veertig tot negentig kruiwagens, dat alles in vierentwintig uren hebben ingehaald!

Dat was al heel schoon en wij waren allen blij, fier, trotsch zelfs.

Maar het laatste was nog het beste.

De darsencommissie had de ploegen der bejaarde mannen willen beloonen voor hunnen iever, door ze te verplaatsen naar de kleine darse, waar de arbeid lichter is.

Welnu onze bejaarden hebben zulks eenvoudig op hun affront genomen en zij antwoordden : « Niemendallie, wij willen geen voorrecht, wij kunnen wij nog ons stuk staan en wij blijven waar wij zijn. »

Wij waren even verheugd over den goeden wil die de jongen en de middenca.egrie getoond hadden.

't Is het gezond verstand dat eindelijk getriomfeerd heeft en de woelgeesten, de ondermijners zijn geklopt en voor goed.

De stad is overgelukkig van geene nieuwe straffen te hebben moeten toepassen, om het werkreglement te doen eerbiedigen.

Nu mannen, blijft kloek op uwen post, werkt met iever, hebt vertrouwen, gij ult zelven eindigen met te zeggen : wij hebben ongelijk gehad[illegible]

En wij zeggen van nu af, kameraden, doet zoo voort en alles is vergeven, vergeten en wij drukken u de hand.

Wij hebben nog een paar brieven liggen die spreken over de darsen. Wij waren wel van zin ze te plaatsen en te beantwoorden, maar nu wordt dat onnoodig, het heeft geen nut meer.

En wij juichen liever toe, dan te kritikeeren.

Zeker zullen wij in Vooruit nog over de darsen schrijven, maar 't zal zijn om den goeden geest die er nu heerscht te voeden door principieele beschouwingen en om verderen moed en hoop in te boezemen.

Verders laten wij rust, waar er rust is!

F. H.

Gemeenteraad van Gent

21 Juni 1915.

De Raad :

1. Stelt vast een plan voor de verkaveling van stadsgronden gelegen in de Papegaaistraat. Dit plan bevat 24 kavels : de instelprijzen bedragen van 45 tot 65 fr. den vierkanten meter.

2. Brengt een gunstig advies uit op een legaat van 200 fr. gedaan door wijlen Mevr. V. Gevaert aan het Weldadigheidsbureel.

3. Stelt ter beschikking van de Commissie der Godshuizen een crediet van 6000 fr. om de kosten te dekken van het overbrengen van hare werkplaatsen van zinkbewerkers, timmerlieden, enz., van het Hospitaal naar de Korte Dagsteeg.

4. Stelt vast de verdeelingsrollen van de ruiringskosten der waterloopen n. 15 (Patijntjesstraat) en n. 25 (steenweg Gent-Brugge).

5. Benoemt de leden van het 4e en van het 13e schoolcomiteiten.

De Heer Schepen Heynderyckx geeft kennis dat de Duitsche overheid de Zweminrichting van het Strop gerekwireerd heeft.

Ten gevolge door hem aangeknoopte onderhandelingen is er besloten dat de inrichting nochtans toegankelijk zal blijven voor het publiek elken voormiddag.

De maandag en de donderdag voormiddag zijn voorbehouden aan de vrouwen (eenige prijs : 0,15 fr.)

Des namiddags is het gesticht ter uitsluitelijke beschikking van de duitsche soldaten.

Aardnoten- en Sesaamkoeken

Er zijn 200 tonnen aardnotenkoek en 100 tonnen sesaamkoek, voor rekening van het Landbouwkomiteit aangekomen, die men zal beginnen uitleveren. Vrijdag morgend, aan fr. 27,50 de 100 kilogrammen voor de eerste en fr. 25,50 voor de laatste soort.

De toegestane hoeveelheid, voor iedere gemeente, zal eerstdaags in de dagbladen kenbaar gemaakt worden.

Voor de betalingen en het afhalen der bons, telkens tegen afgifte van eene eigenhandig ondertekende aanvraag van den burgemeester, zich te wenden tot de gebroeders TERRYN, Dok, 29, Gent.

De koeken worden afgeleverd onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat ze rechtstreeks en onmiddellijk ter beschikking der landbouwers gesteld worden, die er voor ingeschreven hebben. Niemand heeft het recht ze voort te verkoopen. Waar er onder dat opzicht misbruiken zouden bestaan, verzoeken wij alle belangstellenden ons dadelijk te verwittigen, opdat aan dien oneerlijken handel eindelijk een einde gesteld worde.

Voor het Landbouwkomiteit :
P. DE CALUWE.

Voor de krijgsgevangenen

Het is aan de belanghebbenden kenbaar gemaakt dat de pakken in de volgende kampen toegekomen zijn :

Cellelager : Kackebeke Joseph, Temmerman Leonard, Tondeleir Adolphe, Van Hecke Camille, Vercauteren Charles.
Darmstadt : Vermeire Sylvain.
Döberitz : Degraeve Gustave.
Erfürt : Eeckhout Richard, Piessens Jozef.
Friedrichsfeld : Aoke Lievin, Dhaniaut François, Lavreau Octave, Prouvot E.
Giessen : Bogaert Hector, Poiret Auguste, Van Tittelboom Maurice.
Göttigen : Boone Alphonse, Burssens Gustave, Colpaert Edouard, Coppens Louis, Coppieters Petrus, Covand Oscar, De Groote Auguste, Delfosse Léon, Demaeschalck Bernard, De Neve René, Fay Charles, Gheeraert Florent, Gheqiére Alois, Schatteman Cyrille 2 pakken, Slock Petrus, Van Bunderen Auguste, Van Ceulebroeck Remi, Van de Veire Auguste, Van Houtte Jules, Van Melle Karel, Vereecke Georges 2 pakken.
Gustrow : Devreese Lionnel, De Block Pierre, Verlinden Raymond, Tiérin Pierre.
Münster : De Backer Julien komende van Soltau, De Graeve Edouard 2 pakken, Noë Charles komende van Gustrow.
Soltau : De Pieseer Joseph.
Soltau (Bohmte) : Moeyenhout Gaspard, Van de Velde Angelus, Van Wassenhove Ivo, Verschuere Gustave.
Soltau (Bosse) : Rutsaert Polydore.
Soltau (Cassebrück) : Notteboom Edmond.
Soltau (Cordingen) : Bruggeman Emile, Cottens Remi, Van de Capelle Edouard.
Soltau (Etelsen Moor) : Etinger Edouard, Meulemeester Victor, Truyen Remi.
Soltau (Hestenmoor) : Mertens Guillaume, Roos Remi, Terneus Albert, Vermeiren Gustave.
Soltau (Hulsen) : Burrick Léon, Declerck Eugène komend van Munsterlager, Troch Théophile.
Soltau (Lamstedt) : De Neve Louis, Verzyneck Camille.
Soltau (Lichtenkorst) : Lemoine Louis.
Soltau (Oberhode) : Termont Pierre.
Sud Edewechter Moor : Audenaert Cyrille, Biervacq Gustave, Bogaert Arthur, Buyst Alphonse, Claeys Alphonse, De Cuyper Victor, Dejonghe Alexandre 2 pakken, De Vos Raymond, Goedertier Léonce, Henrion Julien, Lekeus Emile, komende van Munsterlager, Mildecamps Charles, Norman Honoré, Ravier Camille, Sanspeur Richard, Thienpont Joseph, Vandebourry Isidore, Van de Brouane Victor, Vandebulcke Pierre, Van Vooren Camille, Verhaegen Michel, Vindevogel Gustave, Wielkens Alfons.
Soltau (Vördener Moor) : Baekelandt Emile, Bouckaert Maurice, Naudts Ferdinand 2 pakken, Van Bokstaele René, Van den Berghe Jean, Vanpetegem François, Vercouren Victor 2 pakken.
Soltau (Wasrode) : Begyn Maurice, 2 pakken.
Soltau (Wechte) : Meulenberg Edmond.
Wurzburg : Vanaise Georges.
Zurchau : De Paris Théophile komende van Zossen.
Zossen : Buyens Aimé.

* * *

Te Moerbeke-Waes

Opmerkingen

Hier wordt tegenwoordig veel geklaagd over den onderstand die verstrekt wordt, en de manier waarop hij gegeven wordt.

Arme menschen zijn verlegen binnen te gaan op bureel of winkel waar men hun met een snauw of een beet ontvangt.

Men zoude zeggen : die heartjes geven dit uit hun eigen zak!

Als het tegen hunne goesting is dat ze dit werk verrichten, dat ze het laten staan ; er zullen er wel anderen gevonden worden, die wat meer gevoelen zullen hebben dan bedienden die toch hun trok hebben, die van dezen droeven tijd niet te lijden hebben, en, integendeel nog op den hoop toe nog wat bij verdienen.

Opmerkenswaardig is het ook dat het allemaal vreemdelingen zijn die hier in de comiteiten zijn : als er hier een postje is waar er wat mede, te verdienen valt dan kunnen de Moerbeeksche jongens dat niet ; die zijn niet bekwaam génoeg.

En wij die nochtans dachten dat er hier een goed onderwijs gegeven werd. Wat betreft de onderstand wordt er ook geklaagd, dat er zijn die niet krijgen alhoewel ze het noodig hebben ; het tegendeel gebeurt ook.

Indien er werklieden in de comiteiten zetelden, zou dit ook niet gebeuren : die kennen het volk.

Ook vraagt men zich af wanneer er een eerste hulpgeld zal gegeven worden voor de werkloozen en tijdelijke werkloozen.

Op vele plaatsen reeds wordt deze ondersteuning uitgekeerd.

Over een paar dagen lagen, overal waar men zich wendde of keerde rotte aardappelen op straat : men had een uitdeeling gedaan en er waren op zijn minst gerekend 50 per honderd rotte bij! Waarom die aardappelen vooreerst niet doen uitzoeken? Er is volk genoeg die dit wilde doen voor een paar franken per dag.

Wij hopen dat door dit schrijven verbetering zal komen.

Eenige ondersteunden.

* * *

KORTRIJK

EEN DERDEN BLADVERKOOPER

De socialistische Federatie van Kortrijk, besloot, gezien de steeds toenemende uitbreiding van den bladverkoop, en om deze uitbreiding in de hand te werken, een derden verkooper aan te stellen.

Daar gezel Hippoliet Droogenbrood, als broodvoerder tijdelijk geen werk meer heeft, gezien we door de huidige omstandigheden geen brood meer kunnen uitvoeren naar Harelbeke, Deerlijk, Sweveghem en Staceghem, is hij met algemeene stemmen door 't komiteit als verkooper aangesteld.

Hij zal als vaste verkooper op de markt staan, om aan 't publiek zijne bladen aan te bieden.

De Soc. Federatie van Kortrijk.

BINNENLAND

BRABANT

BRUSSEL. — Die durven! — Verleden nacht zijn dieven binnen gebroken in een hotel, te midden der stad, op de Henegouwlaan! Zij hebben er allerlei zaken gepikt, waartusschen 18 flesschen likeur, alles ter waarde van een duizendtal franken. De geburen zagen rond 4 ure des morgends twee kerels buiten komen, met pakken geladen. Zij worden opgezocht.

— Valsche bankbriefjes. — Hoeveel nagemaakte briefjes zouden er al reeds in omloop zijn? Dagelijks hoort men spreken van aanhoudingen, en gisteren weer gaf een wijf te Elsene valsche tweefrankbriefjes uit in verschillende winkels ; ze zijn echter zeer slecht nagemaakt. De politie zoekt de vrouw op.

LEENING STAD BRUSSEL 1902

78e trekking. — 15 Juni 1915.

17 series, ieder van 25 stuks, uitbetaalbaar den 1 Juli 1915 :

209	2613	7103	13059	16659	25653
340	3299	7815	14044	18864	29273
2276	6606	12656	16658	21832	

De bijzonderste prijzen zijn gewonnen door de volgende nummers :

Serie 16659 num. 7, 10.000 fr. — S. 2276 n. 6, 1000 fr. — S. 18864 n. 23, 500 fr. — S. 14044 n. 25, 250 fr. — S. 16659 n. 17, 250.

Nummers uitbetaalbaar met 150 fr. :

Serie 209 num. 1. — S. 240 n. 1. — S. 340 n. 8. — S. 3299 n. 4. — S. 3299 n. 10. — S. 6606 n. 9. — S. 6606 n. 23. — S. 7103 n. 7 S. 7815 n. 1. — S. 7815 n. 17. — S. 12656 n. 23. — S. 13059 n. 18. — S. 14044 n. 6. — S. 14044 n. 12. — S. 16658 n. 10. — S. 16658 n. 23. — S. 16659 n. 1. — S. 16659 n. 2. — S. 25653 n. 4. — S. 29278 n. 7.

Al de andere nummers, in bovenstaande series vervat, zijn uitbetaalbaar met 110 fr.

SPORT

Voetbal

Matchen van 20 Juni. — Sporting Club Albert 8, Starling 1, beiden 1e elftallen. — Sporting Club Albert 2e elftal, 3, Etoile Belge, 1e elftal, 2.

WIELRIJDEN

GENTSCHE VELODROME
(Mariakerke)

Zondag 27 Juni toekomende om 4 uur (duitsche tijd), Groote Koersen, ten voordeele der behoeftigen der gemeente.

Eerste koers. Snelheidskoers voor alle renners. 50 fr. prijzen.

Tweede koers, 50 klm. voor beginnelingen alleen met een klassement.

Derde koers. 100 klm. met 10 klassementen ook voor beginnelingen.

Vierde koers. Afvallingskoers voor de beginnelingen welke in de twee voorgaande koersen geene prijzen gewonnen hebben.

Voor de drie laatste koersen zijn er 125 fr. prijzen.

GENT

Het Tuintje van den Werkman

Voordracht gehouden door den Heer professor Collumbien in «Ons Huis» op Donderdag 17 Juni.

Geachte Aanhoorders,

Het is met veel genoegen dat ik het verzoek van het inrichtingskomiteit beantwoord heb om hier over het tuintje van den werkman te spreken.

Velen van u zullen misschien gedacht hebben dat ik over de tuintjes door de stad ter beschikking der werklieden gesteld, zal handelen. Dat is mijn doel niet. Het is nog het ideaal niet ook. Mijn inzicht is over het hofje gelegen bij en aan de woning eenige woorden te zeggen. De noodzakelijkheid en de nuttigheid voor de werklieden zulk een stukje grond te hebben behoef ik niet verder te bespreken. Mijne opmerkzaamheid vestige zich enkel maar op die werklieden van de fabrieken, die dag in dag uit van 's morgens tot 's avonds wroeten als echte werkslaven, zonder hoop op verbetering. Zij weten niet wat genoegen er in 't werken steekt omdat hetgeen zij nu doen onder dwang gebeurt, zonder de minste hoop op stoffelijke verbetering. En als wij dat overdenken, dan is dat leven niet veel waard.

Hoe en over de mogelijkheid van dat te veranderen is de stof niet mijner voordracht, Zeg ik enkel dat men alles moet doen wat men kan om zich een beetje levensgenot te kunnen verschaffen. Zij die nooit genoegens kenden moeten met tegenzin werken. Het genot is dus volstrekt noodig.

Is er wel iets aangenamers dan een tuintje aan de woning te bezitten! 't Is de schoonste uitspanning, daarbij het nuttigst en werkt met goed gevolg op de zedelijke verheffing van het volk.

Ik herinner mij, wanneer ik jong was, dan was de opvoeding van het volk verwaarloosd en liet veel te wenschen. Heden, is dat veranderd door meer onderwijs en ook door de organisatie van het werkvolk.

Hoe meer men den werkman uit de herberg zal houden, hoe hooger hij zal stijgen op zedelijk gebied. Nochtans kan men aan de werklieden van roeger geen verwijt toesturen, zij wisten van niets beters en er was geen ander genot dan de herberg. Hoe meer dus het onderwijs zal verbeteren, hoe hooger ook het peil van verstand zal stijgen.

Hoe kan men nu aan ieder werkman een tuintje geven. Men heeft gansche wijken afgebroken en men heeft er terug huizen op gebouwd zonder tuintje. Willen de inwoners een hofje hebben dan moeten zij naar buiten gaan wonen. Waarom dan de steden niet op den buiten gebouwd zal men zeggen? Dat is te moeilijk en levert vele bezwaren op. Men is gekomen tot het zuiveren of groepeeren van de stad, 't is te zeggen met de werklieden in afgeteekende wijken te duwen, hetgeen ook het ideaal niet is. Beter ware het voor de maatschappij hadde men de werklieden in de buurt laten wonen der rijke lieden. Men zou de stad drie, viermaal grooter maken en dus over meer grond beschikken. Dat is ook wel moeilijk om te verwezelijken maar toch niet onmogelijk. Men zou de grond bestemd voor de werkmanshuizen goedkoop, integendeel de loten grond bestemd voor de woningen der rijke lieden veel duurder doen betalen.

Mijn betreurde vriend Bogaerts had aldus een gedacht opgevat en verzocht mij eens een plan te maken van een soort «ville-jardin». 't Is ongelukkiglijk maar tot zeggen gekomen.

In Londen heeft men verscheidene groote parken.

De Engelschen weten dat het leven in een groote stad onaangenaam zou zijn zonder die openbare wandelplaatsen. Men zou nochtans beter gedaan hebben met aan ieder huisje een tuintje te geven in plaats van die groote parken. Onder zedelijk oogpunt hadde het ook veel beter geweest bijzonderlijk op gebied van het familieleven, want het is gekend dat het gemakkelijk is deugdzaam te zijn wanneer men in geen weelde leeft. Nochtans zijn er vele werklieden die zich zelf beschaven en met spijt moet ik ook bekennen dat er ook zijn die op zedelijk gebied laag staan. 't Is erg genoeg reeds dat er tusschen de werkende en de begoede klasse een soort muur staat op gebied van taal.

Laatstgenoemde vindt het gedistingeerder zich in eene vreemde taal uit te drukken. Op zedelijk gebied zouden de werklieden dus veel te winnen hebben wanneer zij in aanraking bleven met de rijke menschen.

In sommige cités vinden wij hier en daar een tuintje dat zeer mooi is onderhouden ; men vindt er bloemen, struiken en allerlei groen. Wij besluiten uit dit alles dat de werklieden een hofje behooren te hebben.

Wat zal men nu in het tuintje planten? Vooreerst mag men de bloemen niet vergeten, terzelfdertijd zal men groenten en fruit kweeken van verschillende soorten en verscheidenheden. Dat alles is niet onmogelijk. Zeer vele fruitboomen nemen weinig plaats en het planten van groenten is nuttig. En waarom zouden wij ook onzen bijenkorf niet bezitten? Dat schijnt aardig, nochtans wat genot ondervindt men niet als men bijen kweekt. Moest u weten welke de verrichtingen en de levenswijze zijn der bijen, u zoudt verrast en verwonderd zijn. Daarover alleen zou ik lang met u kunnen spreken en ik heb mij voorgenomen daar iets meer over te vertellen in eene afzonderlijke voordracht, want veel bijgeloof heerscht er nog over de bijen.

Veronderstellen wij dus dat wij een huis hebben met een stukje grond, welke de breedte heeft van het huis en een 40 à 50-tal meters diep is. Dat tuintje kan hier zeer gemakkelijk aangelegd worden. De achtergevel naar Oost of West gericht zijnde, zoo overdekten wij met een glazen dak en met kleine kosten de plaats gelegen tusschen den muur en het schotelhuisje. Men maakt aldus nog eene kamer bij welke langs eene zijde mag open zijn. Daarin kan men de mooiste druiven verkrijgen. Niets aangenamers dan de knoppen te zien ontbloeien.

Maar wie zal de boom snoeien, hoor ik zeggen? Dat is gemakkelijk om aan te leeren. In de Tuinbouwschool worden 's zondegs daarover lessen gegeven. Vele menschen hebben het daar geleerd. Want zelf snoeien is aangenaam en wanneer bij iemand een vreemde daarvoor moet komen, is het genot daarvan weg. Ook vindt men altijd lieden die daar iets van kennen en, daarbij leeraars en voordrachtgevers zijn daarvoor altijd te vinden.

Vóór het glazen dakje heeft men dan een klein grasperk met enkele plantjes bloemen, zooals lilas, en daarrond een wegeltje. Men kan ook een anderen vorm aannemen, b.v. de Fransche, of beter de regelmatige stijl. Is er nu nog plaats, dan plant men er groenten en fruitboomen. Stel u niet voor dat men, om vruchten te hebben, groote boomen moet planten. Zoo geven dikwijls kleine pereboompjes vele vruchten. Men waakt er zelfs op dat kleine boomen geene al te groote uitbreiding nemen. De kunst bestaat hierin dat de groeikracht niet ontnomen wordt en men bekomt zelfs een goeden uitslag met het inten der boomen.

Aldus verkrijgt men fijne fruitboompjes. Is het tuintje omringd door eene haag, dan kan men reeds daarop fruit oogsten ; is het nu een muur, zooveel te beter : daartegen kan men perziken en andere vruchten kweeken.

Veronderstellen wij nu dat het tuintje omgeven zij door eene haag. Deze kan uitsluitend uit fruitboomen samengesteld zijn, zooals trosbezieën enz. Maar eene moeilijkheid doet zich voor : deze scheidings-

FEUILLETON VAN «VOORUIT» (65

SOPHIE

door

VIRGINIE LOVELING

— Welnu, leert hij iets kwaads bij meester Angelman? vroeg haar eens vrouw Haantjens, zegepralend.

— Neen, neen, niets dan goed, moest Rozeken bekennen, maar zij zuchtte toch.

Wat haar ook niet weinig beangstigde, was het naderen van den Paaschtijd, en de vrees voor eene weigering van absolutie.

Maar dit aangroeiend getal kinderen in de gemeenteschool werd bedenkelijk voor de catholieke partij, en moest kost wat kost tegengewerkt worden. Mijnheer Teeuwis kwam meer en meer naar den Kasseihoek, en nu begonnen de armen dezen toestand uit te buiten:

— Wij krijgen zooveel van mijnheer Haantjens, logen hem sommigen voor.

— Laat ze naar de catholieke school terugkeeren, gij zult het u ook niet beklagen, was de dubbelzinnige raadgeving van den onderpastoor; maar de slimme lieden vergden de daad bij het woord, en vergenoegden zich met geene ijdele beloften.

De geestelijken verkeerden in groote verlegenheid: het oprichten der parochieschool had hunne geldelijke middelen uitgeput, de dorpelingen waren daartoe zoo hoog mogelijk op rantsoen gesteld. Nieuwe, buitengewone lichtingen, ten einde de wederspannigen om te koopen, zouden noodzakelijk wezen: zij zagen het met bekommering in. Voorloopig namen zij tot andere maatregelen hunne toevlucht.

Paschen was aangekomen, en aan al wie kinderen in de gemeenteschool had, werd de absolutie geweigerd, zoo ook aan de lieden uit den Kasseihoek.

Sommigen dezer zonden dadelijk hunne knapen weder bij den vrijen meester, anderen dreven met die uitsluiting den spot, en boden het hoofd aan de geestelijken, niet uit overtuiging, maar uit moedwil.

— Verleden jaar kwam de pastoor mij bepraten, opdat ik mijne paschen houden zou, en nu jaagt men mij heen, schimpte de baas uit den *Lansier*. Hij schiep er behagen in iets gevonden te hebben, waarmede hij zich op zijne geestelijke overheden wreken kon.

— Dat ze hunne absolutie houden, zei onbeschoft Dorothee, eene kloddenhandelaarster en jonge dochter, welke twee zonen had, die, in de hoop op het krijgen van een nieuw pak kleederen, bij Angelman ter school gingen, wij kunnen hunne absolutie missen, — ten minste zoolang wij gezond zijn, voegde zij er bij, in het fanatiek vooruitzicht, dat op het oogenblik van 't gevaar nog immer tijd bestond om tot den godsdienst terug te keeren.

Maar indien deze de zaak licht opnamen, anders was het gesteld met de echtelingen Bal: Rozeken werd eerst van beiden uit den biechtstoel gezonden. Zij had gemeend, dat de aarde onder hare voeten wegzakte, zij had als duizelig gezwijmeld bij het terugkeeren over het landwegeltje, vertelde zij tehuis aan haren man. Hij ook zat als verslagen; hij was nog niet hersteld van den laatsten aanval zijner borstkwaal:

— Ben ik nu een mensch om bij de booren te gaan werken? jammerde hij; want hij bevroedde, dat hij te kiezen had tusschen het verlaten van zijn woninkje, — met andere woorden het aanvaarden eener gewisse armoede — of de zaligheid zijner ziel.

— Helaas, helaas, wij kunnen onze kinderen toch niet bedelen jagen! kreet Rozeken, en wat blijft er ons anders te doen, als wij hieruit verhuizen moeten!

Van de eene zijde stond haar bestaan op het spel, een ruw bestaan, want sinds de onbekwaamheid tot arbeiden van Bal, zag men haar, vóór het krieken van den dag en na het ondergaan der zon, op haar land bezig met krabber en houweel. Als een man had zij haren akker gespit en er mest op gevoerd, dubbel had zij gewerkt, hare krachten te boven, om in het onderhoud harer familie te voorzien.

Aan den anderen kant stonden haar godsdienst — waaraan zij als dochter van Doca met hart en ziel was verkleefd — de eeuwige zaligheid dier zelfde familie, de verwijten van moeder, de openbare schande als verworpelingen der Kerk!

Het was te veel!... en nochtans door den nood gepraamd, in den hachelijken toestand, waarin zij zich bevonden, kon de keuze niet twijfelbaar wezen. Zij bleven, waar ze waren.

Rozeken werd immer bij juffrouw van Boven gevraagd om den voorjaarsschoonmaak te helpen doen. Ditmaal had zij het hartzeer eene andere werkvrouw — eens dat ze bij toeval door het dorp kwam — er de ruiten te zien afgieten. Denzelfden namiddag had zij den pastoor ontmoet. In plaats van haar bescheiden, beschaamden groet weer te geven, had hij, haar dreigend aangezien, en het was aan hare opmerkzaamheid niet ontgaan, dat hij de neerhangende vuisten balde.

Haar zoontje, Basiel, had nochtans zijne eerste communie mogen doen. Geene vraag van den catechismus hadden de geestelijken hem kunnen stellen, die hij niet te beantwoorden wist. Zoodat het onrecht te schreeuwend ware geweest, indien men hem «uitgestoken» had. Bij zijne kameraden ging hij door als de beste leerling van het jaar. De scholieren van Angelman waren overigens allen bij de anderen in het christelijk onderricht vooruit, en de pastoor, vergramd en ijverzuchtig hierover, had het opgegeven hen nog te ondervragen.

Het was spijtig: Basiel met zijn zonnigen glimlach en zijn blozend, blij gelaat, leerde dat het een genoegen mocht heeten; de meester had hem lief! hij werd door vrouw Haantjens beter gekleed dan menig burgerskind; hij was zoo braaf geworden! — en nochtans — nochtans al deze voordeelen konden niet opwegen tegen de weigering van absolutie...

Dokter van Beukel had hun een huisje aangeboden. Als zijne pachters zouden zij, van geenen boer afhangend, in daghuur niet moeten gaan werken; maar er was schier geen land bij, en zij hadden geweigerd.

— Ik begrijp niet, hoe God zulke menschen met geene *subiete* dood straft, had de pastoor gezegd van al degenen, die kinderen in de gemeenteschool hadden.

Eene *subiete* dood! dat schrikbeeld der catholieken, die bestendige, kwellende gedachte van Bal en Rozeken...

De geestelijken vonden het echter bedenkelijk, dat Angelman reeds een vijftiental leerlingen bezat; want Haantjens had niet gerust: bij alle liberale eigenaren was hij geweest, en dezer raad werd een bevel voor de pachters. In den grond van hun hart vroegen sommigen niet beter, omdat hunne kinderen rasser leerden bij hem dan in de overbevolkte, catholieke schcol. En zonderling genoeg: eitelijke welhebbenden werden met vrees gelaten, zoodra zij het bewijs leveren konden, dat zij van hooger hand gedwongen waren, maar de armen onmeedoogender achtervolgd en nagezet. Zij kregen geen brood meer aan den disch.

Het was als moeide het grillig noodlot zich er mede om de familie Bal de meeste kwellingen te doen verduren. Doca zelve werd, uit hoofde van het schoolgaan haars kleinzoontjes, bij de weduwen van Hove en Tange het hof ontzegd, waar zij eertijds konijnceten halen mocht. En de hulp, die zij vroeger heimelijk — als bedekte arme — van het weldadigheidsbureel kreeg, bleef achter.

(Wordt voortgezet.)

Overname verboden.

---

haag kan twist veroorzaken tusschen geburen voor wat de vruchten betreft. Men schrikke daarvoor niet terug. Inderdaad, wanneer de stad 38 jaar geleden het eerste park op het St-Annaplein aanlegde, heeft men kinderen aangehouden voor het stelen van planten. 't Was verstaanbaar, hunne opvoeding moest nog gemaakt worden.

Heden zien we overal bloemen; zij worden geëerbiedigd. Voor mijn huis staan bloemenperken, enkele meters van den openbaren weg: niemand komt er aan.

Verder in ons tuintje nu maken wij plaats voor de groenten. Hier kan natuurlijk geen sprak zijn aardappelen te planten, tenzij vroege aardappelen, maar wel van groenten voor de soep, zooals: radijsjes, worteltjes, boontjes en prinsesjes. Men zorge voornamelijk de opene tusschenruimte te kunnen gebruiken b.v. voor salade, kropsalade, welke 25 centimeters van elkaar zijn geplaatst, daartusschen zaait men radijsjes met weinig bladeren. Deze laatsten worden vroeg uitgetrokken voordat de salade goed is. De grond mag dus nooit ledig zijn, zelfs kan men middelerwijl de planten elders kweeken om ze dan op een gegeven oogenblik tusschen andere planten in den grond te zetten.

Wat nu een tuintje betreft, gescheiden door een muur, daartegen stellen wij perziken, de schoone gekende vruchten. Hier is het snoeien ook niet moeilijk, het is enkel eene kwestie van er zich mede bezig te houden. Men kan er ook winterperen kweeken wanneer de muur naar het zuiden gekeerd staat. Deze peren bewaren tot in Januari, Februari zelfs Maart. In ons tuintje is de keus der varieteiten beperkt. Het is niet zooals bij de rijke lieden die verschillende soorten terzelfdertijd hebben. Zij hebben het gemakkelijker, hun hof is uitgestrekter. Wat genot er nu aan verbonden is dat kunnen alleen de menschen die het doen, zeggen.

Ik ken zoovele vrienden die van 's morgens vroeg reeds op de knieën in de aarde zitten te wroeten, de botjes nazien en ze in hun bloei volgen. Alle dagen ziet men iets nieuws, en heeft men vruchten het is zooveel te aangenamer.

Heeft men een tuintje ver van zijne woning dan vermindert het genot en zooals ik het reeds gezegd heb het tuintje moet volstrekt aan de woning gelegen zijn. Ik eindig hiermede de voordracht. Over dit onderwerp is nog veel meer te zeggen. Mijn doel was mijn gedacht daarover uit te drukken in een breeden algemeenen zin. (Levendige toejuichingen.)

De heer professor Collumbien wordt voor zijne aangename en belangrijke voordracht door den voorzitter bedankt die zoo vrij zal zijn hem zijne aangekondigde voordracht over de bijen op tijd en stond te herinneren.

Het inrichtingskomiteit drukt ook zijne tevredenheid uit over de talrijke opkomst. Eene volle boekerijzaal luisterde met gespannen aandacht een vol uur naar den spreker. E. A.

P. S. Een gelukkig toeval bracht ons enkele uren later in de woning van den heer Collumbien.

Wij hebben ons daar kunnen overtuigen van hetgeen hij ons gezegd heeft. Alles is er methodisch geplant en ingericht. Zoo vonden wij prachtige bloemperken voor de woning, eene dubbele haag met fruitboomen, verder andere nuttige planten en groenten achter de woning. Wat was alles met smaak en kunst verzorgd.

Op een achterpoortje werd onze aandacht gevestigd op de woorden «Tot weldra» hetgeen we ons voorgenomen hebben eens na te leven.

Kunstkronijk

ONZE KUNSTFEESTEN

Na den ongemeenen bijval, door de Zangplechtigheid van 6 Juni behaald, moest noodzakelijk een tweede dergelijk feest worden ingericht. We zijn gelukkig, onzen lezers te kunnen berichten dat het tweede concert bepaald op 11 Juli eerstkomende is vastgesteld.

Het programma is geheel nieuw en opgemaakt om de moeilijksten te bevredigen; we kunnen allen een puiken kunstavond verzekeren. Daar voor het eerste feest menig kunstliefhebber onbevredigd moest terugkeeren omdat de zaal totaal was uitverkocht, dringen we sterk aan op het op voorhand nemen der plaatsbewijzen.

De kaarten zullen van af Zondag 27 Juni te verkrijgen zijn in het Feestlokaal, St-Pietersnieuwstraat, tusschen 11 en 2 uur (Duitsche tijd). **Er wordt geen locatie-prijs betaald.**

Morgen meer bijzonderheden over het programma.

* * *

IN DEN SCHOUWBURG PATHÉ TE GENT.

De Gentsche Muzikale Kunstkring, getrouw aan zijne belofte, laat niets na om het publiek te laten genieten van de muziek onder al hare vormen.

Op 27 en 30 Juni aanstaande richt hij twee buitengewone concerten in, gewijd aan de werken van onzen betreurden stadgenoot Florimond Van Duyse.

Niemand beter dan Van Duyse verstond de kunst om de oude Vlaamsche muziek te doen herleven; van de eenvoudigste middeleeuwsche wijsjes wist hij de liefste koren te scheppen; elk zijner Vlaamsche liedekens is een pereltje.

Voor de uitvoering ervan stonden bereidwillig hunne medewerking toe: Mejuffers I. Martens, A. De Pessemier, G. Posthumes, A. De Vis en de heeren E. De Bouvre, J. Delanghe, K. Schellinck en A. Pauwels.

Voor beide uitvoeringen is van nu af aan eene volle zaal verzekerd.

Het comiteit heeft de gelukkige gedachten opgevat in eene lieve brochuur, al de teksten te vereenigen der liederen die zullen gezongen worden. Die brochuur zal van heden af te verkrijgen zijn aan den prijs van 15 centiemen, bij de muziekuitgevers der stad, alskok aan het locatiebureel en tijdens de concerten.

Een paar weken later zal de kring twee auditiën wijden aan de werken van den knappen componist Lieven Duvosel.

Elkeen herinnert zich nog den buitengewonen bijval behaald door «la Charité» en «De Leie» van onzen talentvollen stadgenoot. Zijne nieuwe werken zullen hem een nieuw en welverdiend succes verzekeren.

Wij raden het publiek aan zich bijtijds van kaarten te voorzien.

Het locatiebureel is open in den Schouwburg Pathé, Veldstraat, den Zaterdag, Dinsdag en Woensdag morgend, van 11 tot 1 1/2 ure en den Woensdag avond, te beginnen van 8 ure.

Boekerijzaal « Ons Huis »

DONDERDAG 24 JUN I 1915
om 4 ure (Duitsche tijd)

Wetenschappelijke Voordracht

« Over enkele merkwaardigheden der nijverheidscheikunde », door E. Alleman, apotheker.

Ingang vrij en kosteloos.

Stadsnieuws

— **GEVALLEN.** — De 15jarige Maria De Moyer, fabriekwerkster, wonende Terneuzenlaan, 80, is uit het venster der tweede verdieping gevallen en op verscheidene plaatsen gekwetst. Dr Desmedt heeft haar verzorgd.

— Een ongekende werkman is op de 7e wijk aan het voorhoofd gekwetst door een val. Na verzorging door Dr Gildemijn is hij huiswaarts kunnen keeren.

Beurtdienst op Antwerpen

Aanstaande afvaart: Vrijdag 25 Juni

L. DENS en Co

5 Nieuwbrugkaai Gent
52 Meir, Antwerpen

— **DE SCHOENEN van «VOORUIT»'s eigen fabrikaat zijn van de eerste kwaliteit nieuw leder gemaakt.**

— **IN 'T WATER.** — De 13jarige Pieter Van Huffel, wonende Nieuwe Kerkstraat, 8, die kolekens raapte op de Gasmeterlaan, waar men een schip loste, is aan het Gasgesticht door den maneuvreerenden bak in het water geworpen. Hij werd er spoedig uitgehaald door den schipper Vanderplas.

AMERIKAANSCH KINDERVOEDSEL het goed gekend middel tegen het zuur der kinderen. — **Nieuwe aankomst** van het speciaal meel om dit goed kindervoedsel te bereiden.

Dus, n° 9 is van heden af te bekomen in alle goed apotheken en in het hoofddepot: **Apotheek DEMOOR, Burgstraat, 34, Gent.**

— **KIEKENDIEF.** — De brigadier Salembier, die op ronde was, heeft gister morgend vroeg in de Groendreef een gast ontmoet die de vlucht nam, een zak achterlatend waarin 11 kiekens en een haan staken. Men zoekt van waar zij moeten komen.

— **VERGELIJKT de hoedanigheid en de prijzen onzer gebrande KOFFIES en gij zult overtuigd zijn dat men in de winkels van «Vooruit» het best en goedkoopst gediend is.**

Bovendien hebben de leden 6 % deel en kosteloos pensioen in den ouden dag. Niet-leden 2 % deel.

Cinema Vooruit

Ingang St-Pietersnieuwstraat
(Poort nevens den café)

Programma voor
Woensdag 23 en Donderdag 24 Juni
(Vrijdag 25 Juni nieuw programma)

1. HET GEWEERSCHOT, drama.
2. **Eene Kofferverwisseling**
Komedie
3. 4. 5. 6. **Slachtoffer van den Absinth**
Sociaal drama in 4 deelen
7. PATACHON, zwaardvechter, komiek.
8. **De Clown en de Acrobaat**
drama.
9. HET GESCHENK VAN GRIBOUILLE, komiek.

Alle dagen, om 6 1/2 ure (Duitsche tijd-, Cinemavertooningen in de benedenzaal.

Ingangprijzen in de week: Volwassenen 15 centiemen; kinderen door hunne ouders vergezeld 10 centiemen.

Donderdag 24 Juni, Bijzondere Vertooning, in de Groote Zaal

Bij het hierboven vermelde volledig cinemaprogramma als

BIJZONDER NUMMER

BELLAMY'S TRIO

Salon-acrobaten
artisten uit den Turnclub «Vooruit»

Er zijn voor deze vertoonnig in de Groote Zaal genummerde kaarten op voorhand te bekomen alle dagen van 11 tot 2 en van 6 tot 9 ure (Duitsche tijd).

Ingangsprijzen: Volwassenen, 20 centiemen; kinderen vergezeld van hunne ouders 15 centiemen.

Partijberichten

WOENSDAG

HARMONIE VOORUIT. — Woensdag om 8 ure ALGEMEENE VERGADERING in plaats van repetitie. Belangrijke punten zijn te bespreken.

TOONEELKRING A. DEFUISSEAUX. — Om 3 1/2 ure (Belfort) lezing van een blijspel door den heer Julius Nachtergaele. Allen op post!

DONDERDAG

HARMONIE VOORUIT. — Om 6 ure, solfège beginnelingen; om 8 ure, repetitie voor tamboers en clairons.

MARXKRING. — Om 9 uro (Duitsche tijd), repetitie voor 1e en 2e bassen.

VRIJDAG

HARMONIE VOORUIT. — Om 6 ure, instrumentale solfègeles; om 8 ure, algemeene repetitie.

Burgerlijke stand van Gent

Geboorten van 21 Juni

Frans Callaert, Groenddreef, 451. — Elsa Merlon, Kortrijksteenweg, 228. — Irma Monnaers, Esschestraat, 46. — Julie Wante, Kraanlei 51. — Elisabeth Bauwens, Oude Kerkweg, 17. — Emiel Claeys, Drongensteenweg, 52. — Albert Truyens, Weldadigheidsstraat, 73.

Overlijdens van 20, 21 en 22 Juni 1915

Pieter Demeyer, 67 jaar, smid, Rooigemlaan, 127. — Clemence Martens, 69 jaar, z. b., Antwerpensteenweg, 49, echtgen. Schellinck. — Rosalie De Bruyne, 64 jaar, z. b., Saliestraat, 10, echtgen. Bultiauw Gust. — Eugène Vervaet, 16 maand., Kasteellaan, 319. — Polydoor Vlamynck, 1 jaar, Joseph II-straat, 8.

SCHOONE WIEG en kinderkeeve op wieletjes te koop aan verminderde prijs Weverstraat, 8.

VERLOREN: Witte fox, zwarte plek op de rug, kop zwart en bruin. Naam: Bella. Medalie n. 3525. Goede belooning aan terugbrenger: Muinkbrugstraat, n. 18.

Margarine

Eerste harde kwaliteit à 1.95 fr. Directe invoer van Holland. M. Godschalk, Beenhouwerstraat, 12, St-Amandsberg.

SPARREN EN BRANDHOUT. — Te koopen: eene groote hoeveelheid schoone SPARREN van alle dikten en afmetingen, alsook FASSEEL en BRANDHOUT voor bakkers en uitventers. Dit alles aan zeer voordeelige condities. Zich te bevragen: VAN VAERNEWYCKSTRAAT, 5, GENT.

GEHEIME ZIEKTEN

De WITTE CAPSULEN VAN DE DAVIDSON genezen radikaal zonder werkverletting, op allen ouderdom en bij beide geslachten, alle ziekten en ontsteltenissen der Waterorganen, Blaas en Nieren, zooals Uitloopingen, Witte Verkleuren, Pisbuisverengingen, Leedepijnen, Steen, troebele, pijnlijke of brandende Waters, Speen. Nooit geene misluiking; zelfs bij de ouderlingen en in de ergste gevallen 3,40 fr. de doos Apotheker, 45, rue des Croisades, Brussel — Depot in Gent: De Moor, 55, Burgstraat; Antwerpen: 62, Marcatorstraat

Laat uw drukwerk vervaardigen in de «Volksdrukkerij» Hoogpoort, 29, Gent.

schoolzakken

met of zonder handvatten in de VOLKSDRUKKERIJ Hoogpoort, 29, Gent

ADOLPHE VAN DEN BREEN

Slachthuisboulevard, 17 & 18, GENT

Alle soorten van Emballeerpapier op rollen en formaten:

Witte cassé en perkament voor winkeliers, beenhouwers, slachters, boterkoopmans, enz.; Papieren zakken in alle slach; Caissetten en ronden voor pasteibakkers. Brouwerspapier. Voordeelige prijzen.

Huis bestaande sedert 30 jaren.

N. B: Men gelast zich ook met het drukken der firma's op de papieren en de zakken.

HISTORISCHE STRAATNAMEN. -- Prijskamp

In het nummer van 25 April j.l. van ons «Zondagsblad», verscheen eene bijdrage van den heer Lodewijk De Vriese, over «Gentsche Straatnamen».

De schrijver drukte erin, onder andere, den wensch uit, aan onze Gentsche jongens en meisjes de beteekenis te zien uitleggen der straatnamen, die een historischen naam dragen of, beter nog, aan de leerlingen der hoogste klassen onzer scholen eene reeks opstellen te vragen over hetzelfde onderwerp.

Aldus, de geschiedenis der stad Gent en onze verdienstelijke Mannen beter te leeren kennen.

De Sam Maatsch. «Het Licht», uitgeefster van het dagblad «Vooruit», heeft besloten aan dien wensch gehoor te verleenen en een Prijskamp uit te schrijven tusschen de leerlingen, jongens en meisjes, der hoogste klas, eerste afdeeling, der gemeentescholen van Gent, Ledeberg, Gentbrugge, Sint-Amandsberg.

Onderwerp: De beteekenis onzer historische Straatnamen.

Iedere prijskamp zal eene reeks van tien namen bevatten.

Het grootste getal punten zal toegekend worden aan de mededingers, welke, naast historische waarheid, het opstel in den meest persoonlijken vorm weten in te kleeden.

Het staat den mededingers vrij eene of meer der tien straten van elke reeks te behandelen.

Ieder opstel mag niet meer dan 15 tot 20 drukregels beslaan, voor elke behandelde straat.

Voor iedere prijskamp kunnen minstens zeven prijzen, bestaande uit prachtige boekwerken, toegekend worden.

De eerste reeks bestaat uit de volgende tien namen: van Arteveldeplein; Filips de Goedekaai; Frans Ackermanstraat; Jan Breydelstraat; Jozef II straat; Karel de Stoutestraat; Keizerkarelstraat; Lieven Bauwensplaats; Maria Theresiastraat; Maria van Burgondiëstraat.

De opstellen moeten, vóór Donderdag 15 Juli, gezonden worden aan het adres:

Samenw. Maatsch. HET LICHT
Hoogpoort, 29
Prijskamp Gent

en duidelijk vermelden:

1. Naam, voornamen en ouderdom van den mededinger of de mededingster;
2. Volledig adres;
3. De door hem (haar) bezochte school.

De Jury is samengesteld uit: Mevrouw Lod. Lievevrouw-Coopman, en de heeren Hector Balieus; Lodewijk De Vriese, Voorzitter; Victor Fris, letterkundigen, en Oscar Roelandts, Sekretaris.

Besmettelijke ziekten

(Zie «Vooruit» van donderdagen 3 en 10 Juni)

Hoe verdedigen wij ons tegen de microben?

Vermits de kiemen van besmettelijke ziekten overal leven, zou men geneigd zijn te denken dat smetziekten ongemeen dikwijls moeten voorkomen. Het zou inderdaad het geval zijn, moesten wij niet over doeltreffende verdedigingsmiddelen beschikken. Zoolang geene wonde bestaat, kunnen microben langs huid of slijmvlies in het organism niet binnen dringen. Onze dieren scheiden stoffen af (speeksel, maagsap, enz.) die de gevaarlijke kiemen verlammen en onschadelijk maken. Zekere cellen (witte bloedlichaampjes) kunnen microben verslinden. Met zweet, pis en drekstoffen worden de geduchte kiemen uit het lichaam gedreven. De schadelijke werking van de toxine (d. i. het gift door de kiemen voortgebracht) wordt door de antitoxine (d. i. het tegengift dat in het organisme den schadeligen invloed van de toxine tegenwerkt) bestreden.

In zekere omstandigheden kan de natuurlijke weerbaarheid van het organisme tegen de microben verminderen. De koude b. v. vermindert die weerkracht. Eene proef bewijst het op treffende wijze. In het algemeen bieden de kippen grooten weerstand tegen de kiemen van het miltvuur. De gezondheid van eene kip wordt niet beïnvloed door het inspuiten onder de huid van eene gegeven dosis, miltvuurkiemen-inhoudend vleeschnat; dezelfde dosis, aan eene kip waarvan men de pooten in koud water houdt, ingespoten, heeft spoedig de dood van het dier voor gevolg. Wij moeten trachten ons niet te verkouden als smetziekten heerschen en als wij toevallig verkouden zijn, moeten wij meer dan ooit vermijden aan smetzieken lijdende patiënten te bezoeken.

Als het zenuwstelsel tengevolge van de eene of andere oorzaak verzwakt is, zijn wij insgelijks voor smetziekten meer ontvankelijk. Het zenuwstelsel kan door allerlei oorzaken zwakker worden, o. a. door vermoeidheid, kommer of verdriet en vrees. Als smetziekten heerschen zullen wij geen te zware arbeid verrichten en zorg dragen dat wij eene degelijke nachtrust kunnen genieten; de ontroeringen van allerhanden aard vermijden en ons vooral niet laten overmeesteren door den angst, die smetziekten eenieder over het lijf jagen.

De goede werking van de organen der spijsvertering mag alsdan ook niet gestoord worden, daarom zal men matig eten en drinken en vooral afzien van het gebruik van sterke dranken.

De natuurlijke weerbaarheid tegen microben kan kunstmatig vermeerderd worden, o. a. door de inenting. Het is de moeite waard eens na te gaan, hoe men er toe gekomen is tegen eene smetziekte inteënten of te vaccineeren.

In de 18e eeuw waren de pokken, een der meest gevreesde kwalen. De ziekte woedde overal, honderden menschenlevens wegmaaiend. De pachters kenden eene ziekte van de koeien, die eenigszins aan de pokken geleek en soms de menschen werd aangezet.

Zekeren onder hen beweerden dat eenen aanval van koepokken voor de eigenlijke «pokken» vrijwaarde, maar niemand hechtte geloof aan de verklaringen van eenvoudige landbouwers en onwetende melkboerinnen.

Een Engelsch geleerde, Edward Jenner werd door het gezegde getroffen, hij wilde de ziekte van dichterbij bestudeeren om te zien of soms geen grond van waarheid lag in het verhaal van de landlieden.

Jaren gingen voorbij alvorens hij een proef durfde nemen. Op zekeren dag deed zich eene goede gelegenheid voor. Hij werd geroepen om eene vrouw te verzorgen die aan kospokken leed.

Hij zou dus over inentingstof beschikken en hij kon eenen jongen man met etter aan zijne patiente ontnomen, inenten.

Na verloop van zes weken entte hij den jongeling opnieuw in, maar nu met smetstof van de gevaarlijke ziekte.

Een gewoon persoon zou de ziekte opgedaan hebben, maar Jenner had volle vertrouwen in zijne methode; vielen zijne vermoedens goed uit, zoo moest de jongeling ongedeerd blijven.

Het was inderdaad zoo, de proef van Jenner gelukte. Hij hernieuwde ze nog verschillende keeren met succes alvorens ze te veropenbaren. Zooals het maar al te dikwijls gebeurt met geniale uitvinders, werd met Jenner in den beginne den spot gedreven. Men weigerde hem in te volgen maar hij liet zich niet ontmoedigen. Kost wat kost wilde hij overal zijne ontdekking doen toepassen in de vaste overtuiging dat zijn werk heil aan het Menschdom zou verstrekken.

Eindelijk werd de ontdekking toch naar waarde geschat en verwierf zij enen welverdienden bijval. De vaccineering is sedert in alle landen toegepast en men is zoo van haar nut overtuigd dat zij in het meerendeel der landen verplichtend geworden is.

De naam van Jenner wordt thans slechts met erkentelijken eerbied uitgesproken.

Het is wel eigenaardig dat de gedachten van Jenner niet dadelijk wat andere smetziekten betreft, toegepast werden. De fransche geleerde Pasteur zou ze weer in praktijk stellen.

Eene geheimzinnige plaag doodde duizenden kippen en berokkende groote verliezen aan de boeren. Pasteur die door zijne studie der gistingen de basis van den microbenleer gelegd had, zocht en vond er de oorzaak van: de microbe van de cholera der kippen. Hij slaagde erin die microbe af te zonderen en te kweeken. Een druppel cultuur bouillon (d. i. bouillon waarin kiemen zich ontwikkeld hebben) onder de huid van eene kip gespoten, deed het dier spoedig sterven, maar als men op dezelfde wijze, met eene verouderde cultuur te werk ging bleef het dier ongedeerd.

Eenieder zou gedacht hebben: de kiemen zijn ten gronde gegaan en zoo komt het dat de cultuur straffeloos mag ingespoten worden. Pasteur stelde zich met eenen zoo eenvoudigen uitleg niet tevreden. Hij ondervond dat de kiemen niet dood waren maar dat het cultuurmidden door de veroudoren eene verandering ondergaan had, die ze schadeloos had gemaakt. Men kon er niet alleen straffeloos eene zekere dosis van inspuiten, maar eene met dezelfde hoeveelheid ingespoten kip bood nu volkomen weerstand aan de inspuiting met kwaadaardige kiemen. De smetstof had zich zoo gewijzigd dat zij inentingstof geworden was.

Deze conclusie was van het grootste belang. Pasteur werd kort nadien door de veekweekers der Beauce, geradpleegd; hunne kudden werden insgelijks door eene eigenaardige kwaal geteisterd, die ze zeer dunde.

Pasteur ontdekte eens te meer de oorzaak van de ziekte, het was eene microbe: het miltvuurstaafje. Opnieuw slaagde hij er in eene inentingstof tegen de ziekte voor te bereiden. Het verlies door die ontdekking vermeden mag op honderden millioenen geschat worden.

Het grondbeginsel van Pasteur kreeg aldus eene nieuwe bekrachtiging en men mocht hopen, het op alle besmettelijke ziekten te zien toepassen. Eene besmettelijke ziekte gegeven zijnde, was het maar eene kwestie van rondtasten en geduld hebben om er de microbe van te vinden en die dan in gewijzigde voorwaarden te kweeken om er de inentingstof van te ontdekken.

In 1882 slaagde Pasteur er in, de kwaadaardige invloed van de microben van het «vuur» der zwijnen te verzwakken en de smetstof tot inentingstof te vervormen.

Onder al de merkwaardige ontdekkingen van den beroemden Franschen geleerde is de inenting tegen de razernij misschien de meest bekende. De inenting tegen die schrikkelijke ziekte werd niet alleen als voorbehoudmiddel, maar tevens als redmiddel met goed gevolg aangewend. In 1885 werd te Villers-Farley (Jura) een herdersknaap vreeselijk gebeten, door kleine kinderen tegen den aanval van een razenden hond te beschermen. Volgens de geneesheeren die den knaap verzorgden was hij verloren vermits, meenden zij, de wetenschap niets vermocht in dergelijke gevallen. Radeloos besloten zij het geval aan Pasteur te onderwerpen. Pasteur paste de door hem ontdekte methode toe en was zoo gelukkig zich in eenen goeden uitslag te mogen verheugen. Dank zij de behandeling van Pasteur is het sterftecijfer van de personen, door razende honden gebeten, tot onder 1 p. h. gedaald.

Jenner entte tegen de pokken in met smetstof van de koepokken.

Pasteur wijzigde op zulke manier de smetstoffen dat zij tot inentingsstoffen vervormd werden.

We zeiden in een vorig artikel dat de microben vooral schadelijk waren omdat zij in het menschelijk lichaam eene toxine afscheiden. Deze toxine kan afgezonderd en verzameld worden naar: etgoen de studiën van dr. Roux en ander volgelingen van Pasteur bewezen. De microbe wordt in een passend cultuur-midden gekweckt, vervolgens filtreert men den bouillon of doodt men b. v. door de warmte de kiemen die er zich in bevinden en zoo verkrijgt men eene oplossing van toxine die bij groote dosis ingespoten doodt, bij mindere dosis tegen de ziekte kan vrijwaren. Het was Dr. Roux die voor het eerst het bekende serum tegen de kroep voorbereid heeft, hij steunde op de volgende principen:

De toxine of gift door kiemen in ons organisme afgescheiden doet in dit organisme eene nieuwe zelfstandigheid ontstaan, eene anti-toxine, die de eigenschap bezit zich met de toxine te vereenigen om met deze laatste een schadelooze verbinding te vormen. Het bloed of het bloedserum van gevaccineerde dieren wordt aldus, dank zij de aanwezigheid der anti-toxine, een heelend en voorkomend middel. Het is van de vorming der anti-toxine dat men de vrijwaring van het dier bij hetwelk men kleine hoeveelheden toxine ingespoten heeft, moet toeschrijven.

Dr Roux spoot aan gezonde paarden, kleine maar steeds grooter wordende hoeveelheden kroeptoxine in: Anti-toxine vormt zich in het bloed der ingespoten dieren en eens dat deze zich in voldoende hoeveelheid heeft gevormd kan het als geneesmiddel tegen de kroep gebruikt worden. Men aderlaat de paarden van tijd tot tijd, met al de noodige voorzorgen, en het bloedserum, dat de anti-toxine bevat, wordt dan als weermiddel tegen de kwaal ingespoten; thans vindt men dergelijk serum bij al de apothekers.

In de laatste jaren heeft men gevaccineerd tegen tering, pest, cholera, typhus, enz., enz. de proeven tot hiertoe genomen zijn veelbelovend alhoewel men ze nog niet als volkomen geslaagd mag beschouwen.

Laat ons hopen dat de geleerden wel zullen gelukken in hunne pogingen om de menschheid van schrikkelijke ziekten te vrijwaren en dat hun roem eens dien in de schaduw zal stellen van de groote menschendooders als Julius Caesar en Napoleon voor wie de menigte zich zoo lang heeft ter aarde gebogen.

Wanneer komt er.... Vrede?

Een vlaamsch blad hield zich bezig metden inhoud der nota die door Amerika als wederantwoord aan Duitschland zou gezonden worden, zag in de nota eene poging om onderhandelingen aan te knoopen — terwijl iedereen zich aan een ultimatum verwachte, en een brusselsch blad voegt daar de volgende verheven gedachten aan toe:

« De amerikaansche nota schijnt dus niets van een ultimatum te hebben en integendeel zet zij de deur wijd open voor de eerste vredesonderhandelingen.

Duitschland zou den onderzeeërsoorlog nog alleen tegen Engeland voeren. Engeland zou zijn oorlogsplan wijzigen en aldus zouden de zeeen open staan voor het vervoer van alles wat niet tot de zoogenaamde oorlogscontrabande kan gerekend worden.

Eene zulke wederkeerige toegeving moet nog niet opgevat worden als eene wezenlijke toenadering, zij zou nog aanleiding kunnen geven tot pijnlijke ontgoochelingen, en daarom kwam een nederlandsche volksvertegenwoordiger voor den dag met het voorstel om den paus of koningin Wilhelmina als verzoeners tusschen de beide grootmachten te stellen.

Nauwelijks was dit voorstel gedaan of daar verscheen de amerikaansche president Wilson op het tooncel, om te verklaren dat hij bereid was om op te treden als bemiddelaar tusschen Engeland en Duitschland.

Kan men in deze verklaring een lichten straal van de opkomende vredezon zien? Kan men na deze verklaring hopen dat er onderhandelingen zullen aangeknoopt worden voor dat er maatregels zullen genomen worden voor eene tweede overwintering in den schrikkelijken oorlog?

Wij weten wel dat de diplomaten, die het oorlogsmonster ontketend hebben zich niet zullen haasten om toe te geven, onder voorwendsel dat de strijd niet uitgevochten en hun doel niet bereikt is.

Wij weten dat de ministers langs hier en daar zullen willen dat er geoorlogd wordt tot het uiterste, tot op den oogenblik dat de vijand neergeveld aan hunne voeten ligt.

Maar wij weten ook dat duizenden en duizenden grootmoedige menschen met ons denken aan de slagvelden, aan de verwoestingen die Europa door aangericht worden, terwijl zij alle verantwoordelijkheid laden op de drijvers die gemakkelijk in hunnen leunstoel liggen.

Ja, velen denken aan de duizenden gevallenen, verminkten, zieken, lammen, blinden, krankzinnigen, aan het onbeschrijflijk lijden van de ouders, de vrouwen en de kinders die van alles beroofd zijn geworden.

En het menschzijn doet allen denken aan de schrikkelijke gevolgen van den oorlog die in elke woning van menschen ondervonden worden door allen, door rijken en armen, door jongeren en ouderen van de beide geslachten die geene de minste schuld aan de wereldramp hebben.

Als men dat alles diep overwogen heeft moet men zich afvragen waarop de vreeselijke haat tusschen de menschen gesteund is en hoelang de menschenmoord op groote schaal nog zal duren. Waarom haten de menschen zich aldus en wat is er van het menschelijk gewoten geworden?...

Gister waren Italië en Oostenrijk bondgenooten en heden staan zij tegenover elkander in een bloedigen oorlog!

Gister waren Japan en Rusland doodvijanden en nu staan zij aan elkanders zijde in den bloedigen krijg!

Frankrijk en Engeland waren eeuwen achtereen onverzoenlijke vijanden en nu staan zij zijde aan zijde in den wereldbrand!

Te Waterloo vlogen Wellington en Blucher elkander in de armen terwijl Duitschers en Engelschen de fransche legers verpletterden!

Waarom moet deze onbegrijpelijke krankzinnigheid onder de menschen bestaan?

Waarom treden de gezonden van geest, de schoonen, de goeden, de braven, de verstandigen, de geleerden, de beschaafden, die vast de meerderheid uitmaken niet op den voorgrond om den weg te toonen die naar de broederlijke overeenkomst voert?

Laten wij hopen dat de amerikaansche nota en het optreden van den amerikaanschen president den eersten stap in deze richting zullen zijn en dat dank aan hen weer de vrijheidszon den vreeselijken oorlogsnacht zal komen verdrijven!

De drie gekwetsten

Het had den heelen dag gebussen geregend en met het vallen van den avond was het doodstil geworden.

De volle maan ging opstaan om het licht te vervangen van de brandende hoeve, uit wier puinen de laatste rookkolommen ten hemel stegen.

Achter het stuk geschoten ovenkot lagen drie gekwetsten te kermen. De eerste was een arm kwijt, de tweede had een been verloren en de derde had een kogel in het hart gekregen.

Op eens richtte de eerste zich op om tot den tweede te zeggen dat de derde zich in den doodstrijd lag te krinkelen en dat hij moest geholpen worden.

De eerste was een Engelschman, de tweede was een Franschman, de derde was een Duitschman en in den tijd dat zij als «doodsvijanden» tegenover elkander haddon gestaan hadden zij allen van elkanders taal toch zooveel geleerd dat zij zich in een zoo dringend geval konden doen verstaan.

De eerste heette John, de tweede heette Jean, de derde heette Johan en de Engelschman zoowel als de Franschman vergaten dat zij een arm en een been kwijt waren vergaten dat zij zelf zoo geweldig leden om den stervenden Duitschman gemakkelijker te leggen, te drinken te geven en een woord van troost toe te spreken.

— Zóó, zóó zult gij gemakkelijker liggen, kameraad... Houdt u stil en wacht tot zij komen... Houdt de drinkflesch zoo in de hand en laat den moed niet zinken...

Zij spraken eene zonderlinge brabbeltaal in het fransch-engelsch-duitsch, en de stervende kon niet anders antwoorden dan met zijne oogen, die straalden van dankbaarheid, terwijl hij een diepen, diepen zucht slaakte, die zegde dat het met hem niet lang meer zou duren.

Terwijl hij den stervende op den rug had gelegd, had de eenarmige, die op zijne knieën was gaan zitten, onder zijn vest, aan eene uurwerkketting, een medaillon zien bengelen en als hij het daarin gevat kinderportret beschouwde riep hij met een diepen zucht:

— Bij god, het is precies mijn kleine John!

Hij hield het portret van den kleinen duitschen Johan naast dit van zijn kleinen John, toonde de beide portretten aan den franschen kameraad en deze, voor een stond zijn lijden vergetend, haalde van onder zijn vest ook een medaillon waarin het portret van zijn kleinen Jean gevat was!

De drie gekwetsten bekeken elkander stom, zij dachten alle drie aan hun land, aan hunne stad, aan hunne woning, aan hunne vrouw, aan hunne kinders, maar plots werden zij tot de werkelijkheid geroepen door de zwakke kreten van een driejarigen knaap, die uit den brandenden puinhoop te voorschijn kwam, naar zijne moeder riep en een boterham vroeg.

Als rond den middag de hoeve in brand, in puin geschoten was geweest, waren de ouders gevlucht met al de hunnen die zij hadden kunnen redden en zij hadden den kleine waarschijnlijk dood gewaand...

— Moeder!... Ik heb honger!...

John en Jean hadden weer van den eersten oogenblik hunne wonden en hun lijden vergeten en Johan, die zich niet verroeren kon, gaf met den blik te kennen dat de kleine moest geholpen, in veiligheid gebracht worden.

Zijne laatste krachten samenvattend hief de stervende de hand op om naar zijn naast hem liggenden ransel te wijzen en te kennen te geven dat er nog eten in stak.

Een oogenblik later stak het kind begeerlijk de beide handjes uit naar een stuk worst dat door den Engelschman uit den ransel was gehaald en na er in gebeten te hebben stamelde het dankbaar:

— Jantje zal braaf zijn!

Toen het kind zich verzadigd neerzette vroeg de stervende om het naast hem in zijn mantel te draaien, een verlangen waaraan dadelijk voldaan werd door den eenarm terwijl hij zegde:

— Ja, ja, er is plaats voor twee in een soldatenmantel!

Enkele stonden later lag Jantje te snorken in de armen van den stervenden Johan, die weldra den laatsten adem uit blies, misschien wel in den zoeten droom dat het zijn eigen kind was...

Als de zon opstond hernam het bombardement nog geweldiger dan den dag te voren. Het regende weer obussen, maar het helsch gekraak was niet geweldig genoeg om den slapenden knaap wakker te maken die wellicht van zijne moeder lag te droomen in de armen van den bezweken Duitscher...

Over garnalen en hun vangst

Velen onzer lezers zullen ongetwijfeld groote liefhebbers zijn van dit beestje, als goed en goedkoop voedsel zeer wel aan te bevelen. En 't blijkt ons daarom niet ondienstig een en ander er van mee te deelen.

Het diertje door de zoölogen Crangon vulgaris gedoopt, behoort, niet als de kreeft, tot de schaaldieren en komt in alle zeeën van Europa in ontzettend groote hoeveelheden voor. Wat trouwens wel noodig is, wil het niet ten onder gaan, want een enorm aantal visschen maken jacht op het diertje, daar het een zeer smakelijk voedsel voor hen is.

Ook in tal van binnenwateren worden de garnalen aangetroffen. Deze zijn doorgaans iets kleiner dan die der buitenwateren. Ook is de kleur iets witter en de schalen zijn iets weeker.

Ieder onzer heeft wel eens opgemerkt, dat het schaaldiertje lange voelsprieten aan den kop heeft. De pootjes stellen het in staat, vrij vlug over den zeebodem voort te komen.

Gewoonlijk wordt het beestje niet lang: 7 cm. ongeveer is al de grootste lengte. De kleur is grijsachtig-grauw, doch er zijn er ook, wier kleur rose-achtig is. Onze vischers noemen deze wel eens « Koningsgarnalen ». Aan de Engelsche kust schijnen deze meer voor te komen dan aan de Hollandsche.

Ongetwijfeld telen de garnalen sterk voort. Wat gelukkig is, ook voor de vele liefhebbers onder de menschen.

Natuurlijk hebben wij allen wel de kuit van de garnalen gezien. Tenminste wel, als we zelf onze beestjes pellen, waar menig liefhebber wel tegen op zal zien, want een aangename bezigheid is 't nu juist niet.

De beestjes dragen de eitjes aan den buik tusschen de pootjes mede, wat wel eigenaardig is. Zeker om de veiligheid heeft moeder natuur ze met een doorschijnend vlies omgeven.

Opmerkelijk is voorts, dat het diertje, evenals de kreeft, den staart ver naar voren kan ombuigen en dan snel door het water schiet.

Wij menschen hebben de loffelijke gewoonte de gevangen garnalen, die voor het gebruik gereed wenschen te maken, levend in kokend water te dompelen. Of de beestjes zoo'n kokend bad bevalt, hebebn ze ons nog nooit verteld. Maar aangensam zal het hun wel niet wezen.

De vischboeren, die in den zomertijd, als de vangst op de Zuiderzee in vollen gang is, den boer opgaan, zorgen zoo gauw mogelijk van hun waar af te komen. Want een doode garnaal gaat spoedig tot bederf over.

Evenals de kreeften worden de garnalen bij het koken eenigszins rood gekleurd. Misschien wel, omdat zij zich schamen over de harteloosheid der menschen.

't Arme dier kan zich echter troosten met de gedachten, dat het velen arme vischers aan een boterham helpt. Tenminste, als het dier denken kan, wat lang niet zeker is. Hoe zou anders de uitdrukking: «hij is zoo dom als een garnaal» in de wereld gekomen zijn?

Vele garnalen worden gevangen in de Zeeuwsche stroomen, in het Marsdiep, op Texelstroom, op de Wadden en in de Zuiderzee, gewoonlijk met een kornet (geen kornèt!). Langs het strand doet echter het schepnet of treknet ook wel dienst. Eigenaardig is, dat in de Zuiderzee de garnaalvangst gewoonlijk in de zomermaanden wordt uitgeoefend, terwijl de vischers op de andere genoemde wateren meestal gedurende de wintermaanden hun bedrijf uitoefenen. Slechts enkelen gaan met de vangst in de maand Juni door.

Vele garnalenvisschers hebben een fornuis met een grooten ketel aan boord. Zoo'n ketel heeft vaak 1 H.L. inhoud. Daarin worden de dieren, na gezeefd te zijn, op de genoemde wijze gekookt. Is deze bewerking afgeloopen, dan worden ze uitgespreid op groote zinken platen, van gaten voorzien, om het spoedig afkoelen te bevorderen. Daarna worden de dieren nog eens gezeefd, met eenig zout bestrooid, door elkaar gewerkt en in manden gepakt van 17 tot 40 Kg. inhoud. Zoo gaan ze naar de markt te Londen en Parijs; de kleinere mandjes van 17 tot 20 kg. meestal naar Parijs, de grootere naar de Engelsche markten. Want de Franschen en Engelschen zijn er groote liefhebbers van.

Volgens de statistiek mag de verzending van garnalen uit Nederland gerust op een millioen gulden geraamd worden.

Het koken en inpakken der garnalen op een visscherschuit is natuurlijk, wegens de beperkte ruimte, eenigzins lastig, temeer, wijl het bij alle weer en wind moet geschieden. Daarom leveren sommige vischers de vangst aan kokerijen aan den wal, waar het werk meer nauwkeurig kan geschieden.

Dat sommige mandenmakers een stuk brood verdienen met het vlechten van de noodige garnalenmandjes spreekt van zelf.

R.

Het spoorwegnet der wereld

De statistieken voor 1913 van al de spoorwegen der aarde zijn verschenen.

Daaruit blijkt dat het aanleggen der ijzerenwegen in 1913 beduidend minder was dan in 1912. Men heeft namelijk in 1913 slechts 24.000 K. M. voor het verkeer opengesteld, terwijl het gemiddeld cijfer der tien voorgaande jaren bijna het dubbele bereikte. Op 31 December 1913 bevonden zich niet minder dan 1.106.220 K. M. ijzeren wegen in exploitatie; daarvan neemt Amerika 570.100 K. M. voor zijn rekening, terwijl Europa slechts voor 346.835 K. M. in aanmerking komt.

In Europa bekleedt Duitschland de eerste plaats met 63.730 K. M. waarna Rusland komt met 62.798 K.M. Daarna komen Frankrijk met 51.188 K. M., Oostenrijk-Hongarije met 46.195 K. M., Groot-Brannië met 37.717 K. M., Italië met 17.634 K. M. Zweden met 14.491 K. M. en België met 8.814 K. M. In verhouding tot zijne uitgestrektheid is België aan het hoofd van al de landen der wereld gebleven met 30 K. M. ijzerenweg per 100 vierk. K. M.

Het kapitaal in al de spoorwegen der aarde belegd, bedroeg op het einde van 1913 316 milliard frank.

WETENSCHAP

Doorschijnende wondverbanden

Het celluloïd heeft in de heelkunde reeds op de meest verschillende wijzen toepassing gevonden, met name bij kunstarmen en beenen, platvoetzolen, enz.

Er zijn nu ook nieuwe proefnemingen gedaan om het celluloïd in den vorm van dunne platen voor doorschijnende wondverbanden te gebruiken.

Op de van te voren gereinigde wond werd een doorschijnende celluloïdlaag van ongeveer een halven millimeter dikte zoodanig aangebracht, dat deze ongeveer 3 centim. over de wondranden uitreikte. Nadat de verdere omgeving der wonde met een kleefstof bestreken en met celstof bedekt was, werd het geheel omwonden. Met deze nieuwe manier om wondverbanden aan te leggen werden in verscheidene gevallen van verzweringen aan het onderbeen goede uitslagen en snelle genezing bekomen, zoodat het celluloïd in dezen vorm als bijzonder geschikt voor alle wondverbanden na operaties, in het bijzonder echter voor oorlogsverbanden kan aanbevolen.

In het laatste geval zou het veelal voldoende zijn de wonden alleen met een celluloïd-vlies te bedekken en dit rondom door een breeden kleefpleister met de omgeving der wond vast te verbinden, waardoor reeds een volkomen afsluiting verkregen wordt. Zoo noodig, legt men over dit eerste verband nog een beschermend verband, na welks verwijdering men zich onmiddellijk van den toestand der wond op de hoogte stellen kan.

Ook kan op deze te allen tijde de lichttherapie toegepast worden, zonder dat het eigenlijke verband weggenomen wordt, waardoor elk gevaar voor verontreiniging wegvalt.

De gebezigde celluloïd-vliezen behoeft men slechts met alcohol af te wrijven, om ze terstond weder te kunnen gebruiken.

****

Zondagsblad van "Vooruit,,

Vraagt het aan de verkoopers en bewaart het zorgvuldig na het gelezen te hebben. De opvolgentlijke wekelijksche nummers zullen op het einde des jaars een mooien letterkundigen bundel vormen, een schat voor de huiskamer.

Prijs van het Bijblad: VIJF CENTIEMEN, VOOR ACHT BLADZIJDEN, compacten druk op 2 kolommen.

****

Leest en verspreidt VOORUIT

Feuilleton van « Vooruit » (10

Alleen op de Wereld

VAN

Hector MALOT

Vertaald door GERARD KELLER

Ik zette mij op het gras en Capi volgde mij.

Toen ik zat, was mijn eerste werk om met mijn betraande oogen het huis van vrouw Barberin te zoeken.

Aan onze voeten strekte zich het dal uit waarin bosch en weiland elkander afwisselden, en geheel in de diepte lag mijn ouderlijk huis, de woning waarin ik was opgevoed.

Zij was zeer gemakkelijk tusschen het geboomte te onderscheiden, want een lichte rookwolk steeg uit den schoorsteen op en terwijl die zich statig omhoog verhief, rees zij tot ons op.

Was het verbeelding of werkelijkheid, maar het was mij of die rook den geur der eikebladen met zich bracht, die gedroogd waren tusschen de stapels takkenbossen, waarmede wij altijd het vuur aanmaakten, het kwam mij voor of ik nog in het hoekje bij den haard zat op mijn bankje met mijn voeten in de asch, terwijl de wind door den schoorsteen gierde en de rook ons in het gelaat sloeg.

Ondanks den afstand en de hoogte waarop ik mij bevond, kon ik alle voorwerpen duidelijk onderscheiden en hadden zij denzelfden vorm en gedaante, maar eenigszins verkleind, behouden.

Op den mesthoop liep onze kip heen en weer, de laatste, die ons was overgebleven, maar zij had niet diezelfde grootte en als ik haar niet zoo goed kende, zou ik haar voor een duif gehouden hebben. Achter het huis zag ik den pereboom met zijn krommen stam, dien ik zoovele jaren tot mijn paard gebruikt had. Verderop, naast de beek, die zich als een zilveren lijn tusschen het donkere groen kronkelde, zag ik het kanaal dat tot afleiding van het water diende en dat ik met zooveel moeite gegraven had om mijn molenrad, dat ik zelf had gemaakt, in beweging te brengen ; helaas ; het had, ondanks al mijn werk, nooit willen draaien.

Alles stond op zijn gewone plaats, mijn kruiwagen en mijn ploeg, die ik van een knoestigen boomtak gemaakt had en het konijnennest en mijn tuin, mijn heerlijke tuin !

Wie zou nu mijn mooie bloemen zien bloeien ? Wie zou mijn peerappelen rooien ? Barberin zeker, die nare Barberin !

Nog een stap verder en alles zou voor mijn oogen verdwenen zijn.

Eensklaps ontdekte ik op den weg, die van het dorp naar huis leidt, heel in de verte een witte muts. Zij verdween achter een groep boomen, maar kwam oogenblikkelijk weder te voorschijn.

Zij was op zulk een afstand van mij, dat ik slechts de witte muts onderscheiden kon, die als een vlinder met bleeke kleuren tusschen de boomen fladderde.

Maar er zijn oogenblikken in het leven, waarin het hart beter en verder ziet dan de scherpste blik ; ik herkende moeder Barberin ; zij was het, daar was ik zeker van ; ik voelde dat zij het was.

— Kom, zeide Vitalis, zullen wij verder gaan ?

— Och, mijnheer als 't u blieft, nog niet.

— Het is dan toch een leugen die men mij verteld heeft ; gij hebt geen beenen ; nu reeds moe te zijn ; dat belooft niet veel goeds.

Maar ik gaf geen antwoord, ik staarde slechts voor mij.

Het was vrouw Barberin, het was haar muts, het was haar blauwe japon, kortom, zij was het.

Zij liep snel voort, alsof zij haast had om thuis te komen.

Toen zij het hek bereikt had, duwde zij het open en liep met groote schreden den tuin door.

Ik sprong plotseling van het gras op, zonder op Capi te letten, die eveneens opsprong.

Vrouw Barberin bleef niet lang in huis. Zij kwam spoedig weer uit de deur en liep in den tuin heen en weer ; zij zocht mij.

Ik boog mij voorover en uit alle macht riep ik :

— Moeder !

Maar mijn stem kon niet tot haar doordringen, noch het kabbelen van de beek overstemmen ; zij ging in de lucht verloren.

— Wat hebt gij ? vroeg Vitalis, ik geloof dat gij gek wordt.

Zonder te antwoorden, hield ik de oogen op vrouw Barberin gevestigd, maar zij wist niet, dat ik zoo dicht bij haar was en zij zag niet naar boven.

Zij had nu den tuin ten einde geloopen en liet haar oog naar alle kanten gaan.

Ik riep toen nog luider, maar evenals de eerste maal, was het ook thans tevergeefs.

Vitalis giste toen de waarheid en beklom ook de helling.

Hij bespeurde terstond de witte muts.

— Arme jongen, fluisterde hij.

— Och, als 't u blieft, riep ik, aangemoedigd door zijn medelijden, laat mij toch teruggaan.

Maar hij vatte mij bij de hand en liep den weg op.

— Nu zijt gij uitgerust en kunnen we dus verder gaan.

Ik wilde mij losrukken, maar hij hield mij stevig vast.

— Capi ! zeide hij, Zerbino ! en de beide honden omringden mij. Capi achter mij, Zerbino vooruit.

Ik moest Vitalis dus wel volgen.

Toen wij eenige schreden gedaan hadden, wendde ik het hoofd om.

Wij daalden nu den heuvelrug af en ik kon noch het dal, noch mijn woning meer zien ; heel in de verte niets dan de blauwe heuvels, die tot den hemel schenen te reiken ; mijn blik verloor zich in de oneindige ruimte.

V

OP REIS

Wanneer men voor veertig francs kinderen koop, ligt hierin nog niet opgesloten, dat men een wilde man is en menschenvleesch opdoet om dat te eten.

Vitalis wilde mij niet opeten en — een zeldzame uitzondering bij een handelaar in kinderen — hij was volstrekt geen slecht mensch !

Hiervan kreeg ik weldra de ondervinding.

Het was op de kruin van den berg, die de beddingen van de Loire en de Dordogne van elkander scheidt, dat hij mijn hand gevat had en bijna onmiddellijk begonnen wij langs de zuidelijke helling af te dalen.

— Nu kunt gij langzaam naast mij voortgaan, maar bedenk wel, dat als ge ontvluchten wilt, Capi en Zerbino u spoedig zouden hebben ingehaald en zij scherpe tanden hebben.

Dat het mij onmogelijk was om te ontvluchten, besefte ik volkomen en evenzoo, dat het een vergeefsche poging zou wezen om het te beproeven.

Een diepe zucht ontglipte me.

— Gij schijnt u ongelukkig te gevoelen, dat begrijp ik en ik neem het u niet kwalijk. Gij kunt gerust eens uitweenen, als ge daartoe lust hebt. Maar wees er van overtuigd, dat ik u niet tot uw ongeluk medeneem. Wat zou er van u geworden zijn ? Waarschijnlijk zoudt ge thans in het gesticht wezen. De menschen die u opgevoed hebben zijn uw vader en uw moeder niet. Die vrouw is goed voor u geweest, zooals ge zegt, en gij houdt van haar ; het spijt u, dat gij haar verlaten moet ; dat is alles goed en wel ; maar bedenk dat zij u niet bij zich zou hebben kunnen houden tegen den wil van haar man. Die man is zoo wreed niet als gij wel meent. Hij is arm ; hij is afgetobd en kan niet meer werken en hij heeft ingezien, dat hij niet van honger kan omkomen om u te voeden. Begrijp van nu af aan, mijn jongen, dat het leven dikwijls een strijd is, waarin men niet doen kan wat men wil.

Dit was zeker zeer verstandig gesproken, of liever het getuigde van veel ondervinding. Maar met dat alles was het feit aanwezig dat meer tot mijn hart sprak dan alle woorden — eene scheiding.

Ik zou haar, die mij opgevoed had, die mij zoo menigmaal had geliefkoosd, die

---

— 11 —

ik beminde, niet terugzien — mijn moeder !

En die gedachte kneep mij als het ware de keel toe.

Toch liep ik naast Vitalis voort, telkens bij mezelf de woorden herhalende, die hij gesproken had.

Ongetwijfeld was dat de zuivere waarheid ; Barberin was mijn vader niet en er bestond geenerlei reden, die hem de verplichting oplegde om ten gevalle van mij armoede te lijden ! hij had mij bij zich in huis genomen en mij opgevoed ; zoo hij mij thans wegzond, dan was dit, omdat hij mij niet langer bij zich houden kon. Wanneer ik aan hem dacht, moest ik mij niet de laatste oogenblikken voor het geheugen halen, maar de jaren die ik in zijn huis had doorgebracht.

— Denk eens na over hetgeen ik u gezegd heb, mijn jongen, herhaalde Vitalis, van tijd tot tijd, gij zult er met mij niet ongelukkiger om wezen.

Nadat wij een vrij steile helling waren afgedaald, hadden we een groote vlakte bereikt, die, zoover ons oog reikte, zich voor ons uitstrekte. Geen boomen, geen huizen. Een vlakte, slechts uit het bestaande en hier en daar afgewisseld door lage ruwe struiken, die, wanneer de wind er langs streek, een golvende beweging makten.

— Gij ziet, sprak Vitalis, terwijl hij met zijn hand op de vlakte wees, dat het vergeefsche moeite wezen zou, indien gij ontsnappen wildet, zij zoudt terstond door Capi en Zerbino achterhaald worden.

Ik dacht al niet meer aan ontvluchten. Waar zou ik heengaan ? Bij wien ?

Bovendien zou de oude man met zijn grijzen baard misschien zoo slecht niet wezen, als ik in het eerst gemeend had, en wanneer hij mijn meester was, zou hij misschien geen hardvochtig man blijken.

Geruimen tijd liepen wij over deze vlakte voort, omringd door niets anders dan heidevelden, zoover ons ook reikte, en hier en daar eenige heuvels met kale toppen.

Ik had mij een gansch andere voorstelling van reizen gemaakt en als ik somtijds in mijne kinderlijke droomen mijn dorp verlaten had, dan was het om een fraaie landstreek te bezoeken, die in geenen deele geleek op de werkelijkheid, welke zich thans aan mij voordeed.

Het was voor de eerste maal, dat ik zulk een verren tocht maakte zonder stil te houden.

Mijn meester stapte regelmatig en met groote schreden door, terwijl hij Joli-Coeur op zijn schouder of op zijn reiszak droeg, en naast hem trippelden rustig de honden.

Van tijd tot tijd sprak Vitalis hun een vriendelijk woord toe, nu eens in het fransch, dan weder in een taal, die ik niet verstond.

Noch hij, noch zij dachten een oogenblik aan moeheid. Maar bij mij was dit niet het geval. Ik was uitgeput. Mijne lichamelijke vermoeidheid gevoegd bij mijn verdriet, had al mijn krachten geëischt.

Ik sleepte mijn beenen voort en het kostte mij zelfs groote inspanning om mijn meester te volgen. Toch durfde ik niet vragen om weder uit te rusten.

— Uw klompen maken u stellig moe, zeide hij, te Ussel zal ik schoenen voor u koopen.

Die woorden gaven mij nieuwen moed.

Schoenen toch was altijd mijn vurigst verlangen geweest. De zoon van den burgemeester en van den herbergier droegen schoenen, zoodat zij des zondags als zij in de mis kwamen, bijna onhoorbaar over den steenen vloer liepen, terwijl wij, boeren, met onze klompen een geweldig leven maakten.

— Is Ussel nog ver ?

— Dat is een woord uit uw hart, antwoordde Vitalis lachend ; gij wilt dus gaarne schoenen hebben ? Nu, ik beloof ze u, met spijkers in de zolen zelf. En ge zult ook een fluweelen broek krijgen en een jas en een hoed. Dat zal uw tranen wel doen opdrogen, hoop ik, en u beenen geven, om de overige zes mijlen af te leggen.

Schoenen met spijkers ! Dat is heerlijk ! Schoenen waren reeds voor mij een wonder, maar toen ik van spijkers hoorde, vergat ik mijn verdriet.

Neen, zeker, mijn meester was geen slecht mensch.

Zou een slecht mensch er aan gedacht hebben, dat mijn klompen mij konden hinderen ?

Schoenen. Schoenen met spijkers ! Een fluweelen broek ! Een jas ! Een hoed !

O, als vrouw Barberin mij zag, wat zou zij dan in haar schik wezen, wat zou zij trotsch op mij zijn !

Hoe jammer dat Ussel nog zoo veraf was.

Ondanks de schoenen en de fluweelen broek, die aan het eind der zes mijlen mijn loon zouden zijn, scheen het mij toch nog een geduchte wandeling toe.

Gelukkig kwam het weer mij te hulp.

De hemel, die sedert ons vertrek onbewolkt was geweest, begon langzamerhand te betrekken en weldra viel een motregen, die wel niet zou ophouden.

De schapevacht beschutte Vitalis voldoende en zij kon ook Joli-Cœur beschermen die bij den eersten droppel terstond zijn schuilplaats had opgezocht. Maar de honden en ik, die geen mantel of iets dergelijks hadden, waren weldra druipnat ; de dieren konden zich van tijd tot tijd nog eens afschudden, maar dit middel stond mij niet ten dienste : ik moest voortloopen onder een vracht, die mij bijna verpletterde en mij ijskoud maakte.

— Zijt gij spoedig verkouden ? vroeg hij mij.

— Dat weet ik niet, ik geloof niet dat ik ook verkouden was.

— Goed, goed, er is toch iets goeds in u. Maar ik wil u niet noodeloos blootstellen ; wij zullen vandaag niet verder gaan. Daar ginds loopt een dorp en daar zullen wij den nacht doorbrengen.

Maar er was geen herberg in dat dorp en niemand wilde een onderkomen geven aan een zwerveling, die een kind en drie vuile honden bij zich had.

— Wij hebben geen slaapplaats, zeide men.

En men wierp de deur voor onzen neus dicht. Wij gingen van het eene huis naar het andere, zonder dat iemand ons opende.

Zouden wij dan toch genoodzaakt wezen om zonder even te rusten, de vier mijlen af te leggen, die ons van Ussel scheidden ? Het werd nacht en de regen deed ons verstijven ; het was of mijn beenen stokstijf zouden blijven staan.

O, dat heerlijk huis van moeder Barberin !

Eindelijk wilde een boer, die wat menschlievender was dan de anderen, ons wel zijn schuur afstaan. Maar voor hij ons binnenliet, stelde hij tot voorwaarde dat wij geen licht mochten aansteken.

— Geef mij uwe lucifers, zeide hij tot Vitalis, ik zal ze u morgen bij uw vertrek, teruggeven.

Wij hadden nu ten minste een dak dat ons beschutten kon en de regen zou niet op ons nedervallen.

Vitalis was een bedachtzaam man, die zonder de noodige levensbehoeften nooit op reis zou gaan. In den ransel, dien hij op zijn rug droeg, had hij een groote snede brood, dien hij in vier stukken brak.

Toen zag ik voor de eerste maal hoe hij gehoorzaamheid en tucht wist te handhaven.

Terwijl wij van de eene deur naar de andere dwaalden, om een nachtverblijf te zoeken, was Zerbino een huis binnengeloopen, waaruit hij terstond weder te voorschijn was gekomen met een korst brood in zijn bek. Vitalis had toen maar één woord gezegd.

— Denk er aan, tot vanavond, Zerbino.

Ik dacht niet meer aan den diefstal, tot op het oogenblik, dat mijn meester het brood verdeelde. Zerbino liet den kop hangen.

Wij waren op twee bossen varen naast elkander gezeten met Joli-Cœur tusschen ons ; de drie honden lagen voor ons uit-

---

— 12 —

gestrekt, Capi en Dolce hielden de oogen strak op hun meester gevestigd.

Zerbino verliet terstond zijn plaats en op den grond en met hangende oören.

— Laat de dief zich verwijderen, zeide Vitalis op bevenden toon, en in een hoek gaan liggen ; hij gaat zonder eten naar bed.

Zerbino verliet terstond zijn plaats en kroop in een hoek, dien zijn meester hem aanwees ; hij ging onder een hoop stroo liggen en wij zagen hem niet meer, maar hoorden hem telkens zacht kreunen.

Toen dit gebeurd was, reikte Vitalis mij het brood en terwijl hij het zijne at, deelde hij aan Joli-Cœur, Capi en Dolce hun porties uit.

De laatste maanden was ik bij vrouw Barberin niet verwend ; toch scheen deze verandering mij zeer wreed.

Hoe heerlijk was het hoekje bij den haard ; met welk een genot zou ik onder mijn lakens gekropen zijn, terwijl ik het dek over mijn neus haalde !

Maar helaas ! er kon geen sprake zijn van lakens of van dek en wij mochten blijde wezen, dat wij een ligplaats van stroo hadden.

Uitgeput van vermoeienis, met voeten als versteend, rilde ik van koude in mijn natte kleederen.

Het was nu donker en nacht geworden, maar ik dacht niet aan slapen.

— Uw tanden klapperen, zeide Vitalis, hebt gij het koud ?

— Een beetje.

Ik hoorde, dat hij zijn zak opende.

— Ik bezit geen fraaie garderobe, vervolgde hij, maar hier hebt gij een droog hemd en een jas waarin gij u wikkelen kunt, wanneer ge u van uw natte kleederen hebt ontdaan ; gij moet dan maar onder het stroo kruipen en ik wed, dat gij wel warm zult worden en inslapen.

Toch werd ik niet zoo spoedig warm, als Vitalis wel had gemeend ; nog langen tijd lag ik te woelen en mij op mijn stroo te keeren en te wenden, te pijnlijk en te ongelukkig om in mijn slaap te geraken.

Zou het voortaan iederen dag zoo wezen ? Zonder ooit te rusten, in den regen loopen, in een schuur slapen, van koude bibberen en tot avondeten niets anders krijgen dan een stukje droog brood, en niemand om mij te beklagen, niemand om lief te hebben, geen moeder Barberin ?

Terwijl ik hierover lag te peinzen met een bezwaard gemoed en de oogen vol tranen, voelde ik eensklaps een warmen adem over mijn gelaat glijden.

Ik strekte de hand uit en voelde het kroeziger haar van Capi.

Hij was mij stil genaderd en kroop behoedzaam voort tusschen de varen ; hij snoof zachtkens ; zijn adem streek mij langs het gelaat en over mijn haren.

Wat wilde hij ?

Hij strekte zich op het strooi uit, en begon mijn hand te likken.

Getroffen door deze liefkozing, richtte ik mij half op en drukte hem een kus op zijn kouden neus.

Hij gaf een onderdrukten kreet en legde toen eensklaps zijn poot in mijn hand, zonder zich verder te bewegen.

Ik vergat toen mijn vermoeidheid en mijn verdriet ; mijn toegeknepen keel ontspande zich weder ; ik haalde weer adem ; ik was niet meer alleen : ik had een vriend.

VI.

MIJN EERSTE OPTREDEN

Den anderen morgen begaven wij ons reeds vroeg op weg.

Het regende niet meer ; het was een effen blauwe lucht, en, dank zij den harden wind die gedurende den nacht was opgestoken, waren de wegen vrij schoon. De vogels zongen lustig in het geboomte en de honden sprongen vroolijk om ons heen. Van tijd tot tijd zette Capi zich op zijn achterpooten en blafte mij aan ; ik begreep zeer goed wat dit te beduiden had.

Houd maar moed, houd maar moed, beteekende het.

Want hij was een zeer verstandige hond, die alles begreep en zich zeer verstaanbaar wist te maken. Dikwijls heb ik hooren beweren, dat hem het spreken slechts ontbrak. Maar dat heb ik nooit gedacht. In zijn staart alleen had hij meer geest en welsprekendheid dan vele menschen in hun tong en oogen. In ieder geval hebben wij nooit aan woorden behoefte gevoeld ; van den eersten dag af, hebben wij elkander begrepen.

Daar ik nooit mijn dorp verlaten had, was ik zeer nieuwsgierig om een stad te zien.

Ik moet evenwel bekennen dat Ussel mij in het minst niet trof. De oude huizen met hun torentjes, die zeer waarschijnlijk oudheidkundigen in verrukking zouden brengen, lieten mij geheel onverschillig.

Het is waar, ik zocht in die huizen ook volstrekt niet het schilderachtige.

Eén gedachte slechts bezielde mij : voor niets anders had ik oogen dan voor een schoenmakerswinkel.

Mijn schoenen, de schoenen, die Vitalis mij beloofd had, zouden spoedig aan mijn voeten zijn.

Waar was de heerlijke winkel, die ze mij leveren zou.

Dien winkel zocht ik : het overige, torens, daken en gevels, niets boezemde mij eenig belang in.

Het eenige wat ik mij dan ook van Ussel nog herinner, is die sombere bedompte winkel in de nabijheid van de markt. Voor de deur stonden oude geweren, een jas met zilveren epauletten, eenige lampen en een groote mand met een menigte verroeste sloten en sleutels.

Wij moesten drie trapjes afdalen om in den winkel te komen ; wij kwamen toen in een groot vertrek, waarin het zonlicht stellig nooit was doorgedrongen, sedert het dak op het huis was gezet.

Hoe was het mogelijk, dat zulke fraaie dingen als schoenen op zulk een afschuwelijke plaats verkocht werden !

Vitalis wist echter best wat hij deed, toen hij dezen winkel uitkoos en spoedig smaakte ik het genot van schoenen met spijkers te mogen aantrekken, die wel tienmaal zoo zwaar wogen als mijn klompen.

Hiertoe bepaalde zich de edelmoedigheid van mijn meester niet ; hij kocht mij een blauw fluweelen jas, een bombazijnen broek en een kastoren hoed ; kortom alles wat hij mij beloofd had.

Ik zou een fluweelen jas krijgen, ik, die tot nu toe niets dan katoen had gedragen, en schoenen, en een hoed ; en ik had tot hoofddeksel nooit anders dan mijn haren gehad ; hij was bepaald de beste man ter wereld, ongetwijfeld de edelste en rijkste.

Het fluweel was, wel is waar, eenigszins vergaan en het bombazijn wat versleten ; ook kon men moeielijk de kleur meer onderscheiden van het kastoor, zoozeer had het door den regen en door het stof geleden ; maar verblind door zooveel pracht, was ik ongevoelig voor de gebreken, die zich onder den glans verscholen. Ik verlangde vurig om de nieuwe kleederen aan te trekken, maar voor ik ze aantrok deed Vitalis ze een verandering ondergaan, die mij innig leed deed.

Toen wij in de herberg terugkwamen, haalde hij een schaar uit zijn tasch te voorschijn en sneed de beide pijpen van mijn broek af, ongeveer op de hoogte van de knieën.

Terwijl ik hem met verbazing gadesloeg, zeide hij :

— Dit is het eenige middel om u niet op iedereen te doen gelijken. Wij zijn in Frankrijk en nu kleed ik u als een Italiaan ; wanneer wij naar Italië gaan, wat zeer wel mogelijk is, dan kleed ik u als een Franschman.

Deze uitlegging deed mij niet van mijn verbazing bekomen.

(Wordt vervolgd.)

WINT LEZERS VOOR « VOORUIT » !